

Номҳои зебои Аллоҳ

أَسْمَاءُ اللَّهِ الْحُسْنَى

الشيخ د. هيثم بن محمد سرحان

Тоҷикӣ | الطاجيكية

sarhaan.com | mahadsunnah.com

НОМҲОИ АЛЛОҲ МАҲСУР БА АДАДИ МУАЙЯН НЕСТ

Номҳои Аллоҳ таъоло маҳсур ва маҳдуд ба адади муайяне нест. Аллоҳ номҳо ва сифатҳое дорад, ки дар зумраи илми ғайб назди Худ ниҳон доштааст, ки онро на фариштаи муқарраб ва на анбиёву авлиё касе намедонад. Тавре, ки дар ҳадиси саҳеҳ ворид шудааст: "Мепурсам туро бо ҳама номҳое, ки ту дорӣ, Худро бо он номидаӣ ва ё онро дар китобат нозил кардаӣ ва ё бар касе аз халқат омӯзонидай ва ё дар илми ғайб назди Худ ниҳон доштаӣ". (Ҳоким ва Аҳмад). Ибни Қаййим раҳимаҳуллоҳ дар китоби "Бадоеъ-ул-фавоид" мегӯяд: (Бинобарин мадлули ин ҳадис номҳои Аллоҳ бар се қисм аст: 1-Қисме аз номҳояш, ки Худро бо он номидааст ва бар баъзе аз фариштагон ва ё ғайри онон иттилоъ додааст, вале дар китобаш нозил накардааст. 2-Қисме, ки дар китобаш нозил кардааст ва бар бандагонаш иттилоъ додааст. 3-Қисме, ки зимни илми ғайб назди Худ ниҳон доштааст ва касеро аз он иттилоъ намодааст). Дар ҳадиси дигаре Паёмбар ﷺ мефармоянд: "Аллоҳ таъолоро наваду нӯҳ ном аст, як кам сад. Ҳар касе онро ҳифз намояд, дохили ҷаннат гардад". (Бухорӣ ва Муслим). Дар маънои ҳифз гуфтаанд: 1.Ба маънои шуморидан. Яъне онҳоро ҳифз намояд ва бо он номҳо Аллоҳро дуо кунад. 2. Ба маънои тоқат. Яъне битавонад онро муроҷот намуда ҳудуди онро дар муомила бо Парвардигор муҳофизат кунад. 3. Ба маънои маърифат. Яъне онро бишносад ва маънои онро бифаҳмад ва ба он имон орад. Маротиби ҳифз сето аст: 1) Ҳифзи алфоз ва адади он. 2) Фаҳми маъно ва мадлулоти он. 3) Дуои Парвардигор бо он номҳояш. Ҳадиси мазкур далолат ба он намекунад, ки номҳои Аллоҳ маҳсур ба ин ададанд. Зеро агар мақсуд аз ҳадис маҳсур будани он бар ин адад бошад, Паёмбар ﷺ ба ҷои ибораи: "Аллоҳро наваду нӯҳ ном аст..." Чунин мегуфтанд: "Номҳои Аллоҳ наваду нӯҳ то аст".

إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ
«Ҳамоно Ту дар рӯзе, ки ба
он шакке нест, ҷамъкунандаи
мардумон ҳастӣ»

Аллоҳ таъоло фармуд: “Эй Парвардигори мо, ҳамоно Ту дар рӯзе, ки ҳеҷ ба он шакке нест, ҷамъкунандаи мардумон ҳастӣ. Ба дурустӣ ки Аллоҳ ваъдари хилоф намекунад”. (Сураи Оли Имрон, ояти 9). Пас Ё таъоло аст, ки мардум, аъмол ва рӯзияшонро гирд меорад ва ҳеҷ амали хурд ва бузургро раҳо намекунад, магар ин ки онро ҳисоб ва китоб мекунад. Ё таъоло ҷисми пароканда ва аз ҳам ҷудои мурдагонро бо камоли қудрат ва илми Худ гирд меоварад. Ҷамъкунандаи мардумон барои ҷазои рӯзе аст, ки бар он ҳеҷ шакку шубҳае нест. Аллоҳ таъоло аз ҳоли муъминон қисса карда чунин фармудааст: “Эй Парвардигори мо, он чиро ки ба забони Расули Худ ба мо ваъда кардаӣ, ба мо бидеҳ ва моро дар рӯзи қиёмат расво макун. Ба дурустӣ ки Ту ваъдари хилоф намекуни”. (Сураи Оли Имрон, ояти 194). Инчунин фармудааст: “Ё он Парвардигоре аст, ки шуморо дар хушкӣ ва дар дарё равон мекунад, то вақте ки дар киштиҳо бошед ва киштиҳо бо саворони худ ба боди хуш равон шуданд ва онҳо ба он боди мувофиқ шодмон шуданд”. (Сураи Юнус, ояти 22). Рӯзе, ки Аллоҳ мардумро ҷамъ мекунад, дар он рӯз на аз шаҳодат ва на аз насаби инсон ва на аз молу мансаб пурсида намешавад, балки он рӯзе аст, ки танҳо қалби солим фоида медиҳад. Аллоҳ таъоло фармудааст: “Ба дурустӣ ки Аллоҳ ҳамаи мунофиқон ва кофиронро якҷо дар дӯзах ба ҳам ҷамъ меорад”. (Сураи Нисо, ояти 140). Ва калимаи “Ҷомеъ” дар Қуръони Карим дар се оят зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: “Ҷуз ин нест, ки муъминон онҳое ҳастанд, ки ба Аллоҳ ва ба Паёмбари Ё имон оварданд. Ва чун бо вай ба коре ҳамроҳ бошанд, ки ҷамъ кардани онҳоро металабанд, то ин ки аз Паёмбар иҷозат нагиранд, ба ҷойе нараванд”. (Сураи Нур, ояти 62).

«الله» «АЛЛОҲ»

Инсон аз чизҳое, ки ӯро ба технологияи нав мерасонад, тааҷҷуб мекунад. Бо ин ҳама боз инсонҳое пайдо мешаванд, ки бутпарасту ҳайвонпараст ҳастанд. Ва ҳақиқати равшан он аст, ки ягон чиз мустаҳиқи ибодат нест, магар Аллоҳ таъоло. Ва ҳама маъбудон ба ғайр аз Аллоҳ, ки хоҳ дар зери Арш бошанд ва ё дар болои замин, ботиланд. Аллоҳ фармуд: “Ва Ӯ Аллоҳ, яъне тасарруфкунанда ва фармонраво дар осмонҳо ва замин аст”. Анъом:3. Аллоҳ таъолоро ибодат карда ва ягона доништа мешавад. Ва иқрор карда мешавад, ки Ӯ маъбуди ҳама он чизҳое аст, ки дар осмонҳо ва замин аст, ки Ӯро Аллоҳ номида мешавад. Ӯро бо тарсу умед дуо мекунанд, магар он чинну инсонҳое, ки ба Ӯ кофир шуданд. Аллоҳ он зотест, ки муҳаббаташ дар қалбҳост ва бо зикраш он ором мегирад. Аллоҳ фармуд: “Ононе, ки имон оварданд, қалбҳояшон бо ёди Аллоҳ ором мегирад. Огоҳ шав, қалбҳо ба ёди Аллоҳ ором мегирад”. (Рад:28). Аллоҳ зоте аст, ки ҳама Ӯро дӯст медоранд ва ба сӯяш мераванд ва дар ҳама ҳоҷатҳояшон ба сӯйи Ӯ илтиҷо мекунанд. Нест маъбуди барҳақ, ба ҷуз Аллоҳ. Ва Илоҳ он маъбуде аст, ки онро итоат карда мешавад ва ҳама ибодату муҳаббат ба сӯйи Ӯст. Ва қалбҳо ба сӯйи Ӯ баста шудааст. Аллоҳ ягона аст, шарике надорад. Шинохти Аллоҳ сабаби хушбахтии дунё ва охират аст, зеро лаззату шодмонӣ ва хушгузаронии вақт ва неъматҳо бо шинохти Аллоҳ таъоло аст. Агар ба сӯйи Ӯ ба дуо даст бардоштем ва таваккал кардем, пас Ӯ кифоякунанда ва ризқдиҳанда аст. Агар мардум ба сӯйи талаби дунё раванд, ту ба сӯйи Аллоҳ бирав. Ва агар онҳо ба аҳлашон унс бигиранд, ту ба Аллоҳ унс бигир. Аллоҳ фармуд: “Танҳо Аллоҳро ибодат кун ва аз сипосгузoron бош”. (Зумар:66).

«الاول الاخر الظاهر الباطن»
«Ал-Аввал, Ал-Охир,
Аз-Зоҳир, Ал-Ботин»

Аллоҳ таъоло фармуд: « $\bar{U}$ Аввал (нахустини ҳама) ва Охирини ҳама ва Ошқору Ниҳон аст ва $\bar{U}$ ба ҳар чиз Доно аст». Сураи Ҳадид:3. Аввале, ки пеш аз $\bar{U}$ чизе нест ва ҳамаи чиз ба $\bar{U}$ вучуд набошад. Ва Охир ва боқие, ки барои вучуди $\bar{U}$ охир нест ва баъд аз $\bar{U}$ чизе нест. Номии Аввал ва Охир дар Қуръони Карим як бор зикр шудааст. Ва Зоҳир, яъне бар ҳама чиз олист ва бар болои ҳамаи чиз аст, пас чизе аз $\bar{U}$ олитар нест. Ва Ботин, яъне наздиктар ба ҳама чиз аст, ки зери $\bar{U}$ чизе нест. Номии Зоҳир ва Ботин дар Қуръони Карим як бор зикр шудааст. Паёмбар ﷺ фармуданд: «Бор Илоҳо! Ту Аввал ҳастӣ, ҳеҷ чизе пас аз Ту нест. Ва Ту Охир ҳастӣ ва баъд аз Ту чизе нест. Ва Ту Ошқор ҳастӣ ва бартар аз Ту чизе нест. Ва Ту Ниҳон ҳастӣ ва пинҳонтар аз Ту чизе нест». Ин ҳадис далолат бар он мекунад, ки $\bar{U}$ таъоло дар камоли мутлақ ягона аст. Бинобарин бо ин тартиб Аввал ва Охир бар замон ихотаи мутлақ дорад. Зоҳир ва Ботин бар макон ихотаи мутлақ дорад. Пас Аввал бар ин далолат мекунад, ки тамоми чизҳо ба ғайри $\bar{U}$ таъоло аз нестӣ падида омадаанд. Аз рӯи банди бояд фазли Парвардигорро дар ҳар неъматии динӣ ва дунявӣ мавриди мулоҳиза қарор диҳад, чун Аллоҳ таъоло онро пайдо кардааст. Ва Охир бар он далолат мекунад, ки $\bar{U}$ таъоло сарваре аст, ки ҳама махлуқот барои рафъи ниёзҳои худ ба $\bar{U}$ рӯй меоранд ва ба $\bar{U}$ умедворанд ва аз $\bar{U}$ метарсанд ва ҳама хостаҳои худро аз $\bar{U}$ мебаранд. Ва Зоҳир далолат бар Азамати $\bar{U}$ таъоло мекунад. Ва Ботин далолат аз розӣ, ниҳонӣ, сирри дарунӣ мекунад, ки $\bar{U}$ таъоло аз ҳама пӯшидаҳо огоҳ аст. Зоҳир ва Ботин бо ҳам зид нестанд, зеро ҳеҷ чизе ба монанди Аллоҳ таъоло нест.

«Офаринандаи осмонҳо ва замин»

Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ё он зоте аст, ки ҳамаи чизро ба Раҳмат ва Илм фаро гирифтааст ва ризқи Ё ҳамаи халқашро фаро гирифта, ягон кас санои Ёро баҷо оварда наметавонад.

Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим нух маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Албатта Аллоҳ Кушоишгару Доно аст". (Сураи Бақара, ояти 115). Инчунин мефармояд: "Вале

Парвардигор ба шумо ваъдаи омӯрзиши Худ ва фузӯнии неъматро медиҳад ва Аллоҳро Фазлу Раҳматаш ва тамоми сифоташ Васеъ аст ва аз ҳама чиз Огоҳ мебошад". (Сураи Бақара, ояти 248). Пас сифоти Парвардигор Восеъ ва Густурда мебошад. Тавре, ки ҳеҷ кас наметавонад ситоиши Ёро бояду шояд бигӯяд. Балки Ё таъоло ҳамон гуна аст, ки Худро Сутуда, Азамат, Подшоҳ ва Фармонраво номид, зеро фазлу эҳсони Ё Восеъ аст. Вучуд ва карами Ё фаровон ва бузург мебошад. Аллоҳ таъоло фармуд: "Азоби Худро ба ҳар ки хоҳам мерасонам ва Меҳрубонии Ман ҳама чизро ихота кардааст, пас онро барои касоне хоҳам навишт, ки парҳезгорӣ мекунанд ва закот медиҳанд ва касоне, ки ба оёти Мо мӯътақид ҳастанд". (Сураи Бақара, ояти 156). Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу инчунин ба маънои Восеъул Ғанӣ аст, ки Ғанӣ будани Ё ҳама бандагонашро ихота кардааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Парвардигори мо аз рӯи дониш бар ҳама чиз ихота кардааст. Мо бар Аллоҳ таваккал кардаем. Эй Парвардигори мо, дар миёни мову дар миёни қавми мо ба ростӣ ҳукм кун ва Ту Беҳтарини Ҳукмкунандагон ҳастӣ". (Сураи Аъроф, ояти 89). Ва фармуд: "Ононро, ки аз гуноҳони кабира ва беҳаёиҳо, ҷуз гуноҳони сағира парҳезгорӣ мекунанд, ҳароина Парвардигори ту бисёр омурзанда аст ва Ё ба аҳволи шумо Доно аст". (Сураи Наҷм, ояти 32).

«Ал-Барру»

Ал-Барру ҷалла ҷалолуҳу. Оне, ки бахшандаи неъматҳои зоҳирӣ ва ботинӣ аст. Яъне ҳама махлуқот як лаҳзае аз эҳсону некӯи Ё бениёз намебошад. Аҷру савоби некӯкорони мусалмононро дучанд мебахшад ва аз бадкориҳои онон авф ва гузашт мекунад. Ва Ё дар ваъдааш содиқ аст. Ал-Барру ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим як маротиба омадааст. Аллоҳ фармудааст: "Мо пеш аз ин Ёро ба фарёд меҳонем, бегумон Ё Некӯкору Меҳрубон аст". (Сураи Тур:28). Ал-Барру ҷалла ҷалолуҳу яке аз номҳои Аллоҳ таъоло аст, ки тамоми ҷаҳони ҳастиро дарбар гирифтааст. Бинобарин Ё ҳамеша эҳсон ва некӣ менамояд ва некуҳои Ё бешумор аст. Ва некукорӣ сифати Ёст, ки осори он тамоми неъматҳои зоҳирӣ ва ботиниро дарбар мегирад. Бинобарин ҳеҷ махлуқе ба андозаи як чашм ба ҳам задан, наметавонад аз эҳсон ва некукориҳои Аллоҳ таъоло бениёз бошад. Эҳсон ва некукориҳои Ё таъоло ом ва хос аст. 1. Эҳсон ва некукориҳои оми Ё, ки фармудааст: "Ва Раҳмати Ман ҳама чизро дарбар гирифтааст". (Аъроф:156). Ва фармуд: "Парвардигоро! Меҳрубонӣ ва Дониши Ту ҳама чизро фаро гирифтааст". (Ғофир:7). Ва фармуд: "Ончи аз неъматҳо доред, ҳама аз сӯйи Аллоҳ аст". (Наҳл:53). Дар эҳсону некукориҳои оми Аллоҳ, некукор ва бадкор шариканд ва аҳли осмон ва замин ва мукаллафон ҳама аз он бархурдоранд. 2. Эҳсону некукориҳои хоси Аллоҳ, ки ҳамон Раҳмат ва неъматҳои Ё бар парҳезгорон аст. Чунончи фармудааст: "Ва дар замин баъди ислоҳи он, фасод макунед! Ва Ёро бо тарсу умед бихонед. Ҳароина, Раҳмати Аллоҳ ба Некӯкорон наздик аст". (Сураи Аъроф:56). Ва фармудааст: "Ва маро ба Раҳмати Худ дар зумраи бандагони шоистаи Хеш дохил бикун". (Намл:19). Ин Раҳмати хос, ки Паёмбарон ва пайравонашон онро меҷӯянд.

«البصير» «Ал-Басир»

Ал-Басир дар Қуръони карим 11 маротиба зикр шудааст.

Ал-Басир, яъне он зоте, ки биноии Ё ҳама диданиҳоро дар тамоми гӯшаҳои замин ва осмон ихота намудааст.

Ё ҳатто пинҳонтарин чизро мебинад. Роҳи рафтани мӯрчаи сиёҳ дар зерӣ санги сиёҳ дар шаби зулумотро мебинад. Ва тамоми аъзои зоҳирӣ ва ботинии мӯрча ва ҳаракати ӯро мушоҳида мекунад. Ҳаракати обро дар шохи дарахтон ва решаҳояшон мебинад. Навъҳои гиёҳҳои хурд ва бузургро мебинад. Рағҳои борики мӯрча, занбӯр, пашша ва майдатарин ҳашаротро мебинад. Пас Ё таъоло Парвардигорест, ки дар Азамат ва Бузургӣ пок аст. Аллоҳ таъоло хиёлати чашмҳо ва ҳаракати қалбҳоро мебинад. Чуноне, ки дар Қуръони карим фармуд: «Он Парвардигоре, ки тӯро мебинад, ба он гуна, ки ба намози таҳаҷҷуд бармехезӣ ва ҳамчунин ҳаракати қиём ва рукӯъ ва саҷдаатро дар миёни саҷдакунандагон мебинад, чаро ки Ё Шунаво ва Огоҳ аст». (Сураи Шуаро: ояти 218,220). Инчунин фармудааст: «Аллоҳ таъоло хиёлати чашмҳо ва он чиро, ки синаҳо пинҳон медоранд, медонад». (Сураи Ғофир: ояти 19). Ва инчунин фармудааст: «Ва Аллоҳ бар ҳар чизе Ҳозир ва Нозир аст». (Сураи Буруҷ: ояти 9). Яъне, Аллоҳ таъоло огоҳ аст ва илм ва биноӣ ва шунавоии Ё тамоми коинотро ихота кардааст. Аллоҳ таъоло он зоте аст, ки Биноӣ ва Шунавоии Ё ҳама сир ва сӯҳбатҳои пинҳониро дарбар гирифтааст. Аллоҳ он зоте аст, ки гуфтори бандагонаш ва ба он чизе, ки халқаш сухан мекунад, мешунавад ва мебинад, бинобарин бар Ё таъоло чизе пӯшида наместонад. Ва Ё Шунаво ва Биноест, ки дуои дуокунандагонро иҷобат мекунад. Аллоҳ дар Қуръон фармуд: «Ва Ё Шунаво ва Биност». (Сураи Шуро: ояти 11).

«Ат-Таввоб» «التَّوَابُ»

Ат-Таввоб ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ў зотест, ки ба касе хоҳад бозгаштан ва тавба кардан ва бар Ў баъди маъсият рӯ оварданро насиб ва рӯзӣ медиҳад ва инро аз онон мепазирад ва авф мекунад. Номи Ат-Таввоб дар Қуръони карим яздаҳ маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд:

"Эй мӯъминон, аз гумони бисёр иҷтиноб кунед, ҳар оина баъзе аз гумонҳо гуноҳ аст ва ҷосусӣ макунед ва якдигарро ғайбат макунед. Оё касе аз шумо дӯст медорад, ки гӯшти бародари мурдаи худро бихӯрад? Балки аз вай нафрат хоҳед кард. Ва аз Аллоҳ битарсед, ба дурустӣ ки Аллоҳ Тавбапазирандаи Меҳрубон аст". (Сураи Ҳуҷурот, ояти 12).

Ва Аллоҳ таъоло фармуд:

"Оё намедонед, ки танҳо Аллоҳ аст, ки тавбаи бандагонаш ва садақотро мепазирад ва фақат Ўст, ки бисёр Тавбапазир ва Меҳрубон аст". (Сураи Тавба, ояти 104).

Аз ин рӯ Аллоҳ таъоло бо ду сурат тавбаи бандагонашро қабул мекунад: Аввал ин, ки ба банда тавфиқ медиҳад, то ин ки тавба намояд ва ба сӯйи Аллоҳ боз гардад. Ва тавба кардан се шарт дорад:

1. Даст кашидан аз гуноҳ. 2. Пушаймон шудан ба анҷом додани ҳамон гуноҳ. 3. Тасмим гирифтани бар ин, ки дубора он гуноҳро анҷом надиҳад ва ба ҷойи он амали солеҳ бикунад. Дуввум ин, ки Аллоҳ таъоло ба қабул кардани тавбаи банда ва пок кардан аз гуноҳонаш ба василаи тавба, тавбаи ўро қабул мекунад, зеро тавбаи содиқона гуноҳони пеш аз худро аз байн мебарад.

«الجبار» «Ал-Ҷаббор»

Ал-Ҷаббор ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ёст Олӣ, Бартар, бисёр
Ғолиб, ки хостаи Ё дар халқаш нуфуз мекунад ва Ёст бисёр
Меҳрубону Ҷубронкунандаи дилҳои шикаста ва барои
каси заифи нотавагон ва барои касе ки ба Ё паноҳ бурдааст.
Ал-Ҷаббор дар Қуръони Карим як маротиба омадааст.
Аллоҳ таъоло фармуд: « Ёст он Аллоҳе, ки нест ҳеҷ маъбуде
магар Ё, подшоҳ ва аз ҳамаи айбҳо ниҳоят пок аст. Аз
нуқсон солим, Амондиҳанда, Нигоҳбону Ғолибу Худихтиёр
Бузургвор аст. Аз шарик муқаррар кардани онҳо Ё пок
аст». (Сураи Ҳашр: 23). Ҷаббор яке аз номҳои бузурги

Парвардигор аст, ки се маъно дорад:

1. Ё зоте аст, ки ҳолатҳои нотавагонро некӯ мегардонад. Ва
бар ҳар диле, ки барои Ё шикаста аст, марҳам мегузорад
ва шикастаро пайванд мекунад ва фақирро тавонгар
менамояд. Ва саҳтиро барои инсоне, ки дар тангдастӣ
қарор гирифтааст, осон мекунад. Ба шахси мусибатдида
тавфиқи сабр медиҳад ва бар ивази он ба ӯ бузургтарин
подошро ато менамояд. Ҳамчунин ба қалби касоне, ки дар
баробари Азамати Ё шикаста ҳастанд, ба таври хос марҳам
мегардад. Ва қалби дӯстонашро аз кароматҳо, маъориф
ва ҳолатҳои имонӣ саршор мегардонад. Ҳар банда дуо
бикунад, ӯро ислоҳ карда аз ногувориҳо дур менамояд.
2. Ҷаббор, яъне Ё ба ҳар чиз тавоно аст ва ҳар чиз дар
баробари Ё шикастанафс ва бетакаббур мебошад.
3. Ҷаббор, яъне Ё болотар аз ҳар чиз аст. Пас Ё таъоло
Меҳрубонӣ ва Тавоноии болотарро дарбар дорад. Аз
Абдуллоҳ ибни Умар разияллоҳу анҳу ривоят аст, ки
Паёмбар ﷺ фармуданд: «Рӯзи қиёмат Аллоҳ таъоло
осмонҳоро дар ҳам мепечад ва ба дасти росташ мегирад
ва сипас мефармояд: Ман Подшоҳ ҳастам, ҷабборон
ва мутакаббирон куҷо ҳастанд? Ҳамчунин заминҳои
ҳафтгонаро дар ҳам мепечад ва ба дасти чапаш мегирад
ва мефармояд: Ман Подшоҳ ҳастам, ҷабборон ва
мутакаббирон куҷо ҳастанд?». Муслим.

«الجميل» «Ал-Ҷамил»

Ал-Ҷамил ҷалла ҷалолуҳу, яъне он зоте аст, ки дорои сифатҳои Хусн ва Эҳсон аст. Ў таъоло дар зоташ Ҷамил аст ва ҳамаи номҳо, сифатҳо ва феълҳояш Ҷамил аст. Номи Ал-Ҷамил ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим наомадааст ва он дар Суннати Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам омадааст. Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд: "Ҳамоно Аллоҳ Ҷамил (яъне, зебо) аст, зебогиро дӯст медорад". (Ривояти Муслим). Пас Аллоҳ таъоло дар зот ва ном ва сифот ва корҳояш зебо аст. Ҳеҷ махлуқе наметавонад баъзе аз зебоии зоти Ёро таъбир намояд. Аҳли бихишт бо ин ҳама бархурдорӣ аз неъматҳои бихишт ва лаззатҳо ва шодиҳои он, вақте ки Парвардигорашонро мебинанд, аз зебоии Ё баҳраманд мешаванд. Он ҳама неъматҳои бепоён ва лаззатхоро фаромӯш мекунад ва дӯст доранд, ки ин ҳолат идома ёбад ва онҳо аз Ҷамол ва Нури Илоҳӣ ҳамчунон баҳраманд шаванд, ки ҷамол ва зебоиашон меафзояд. Дилҳои онҳо ҳамеша ба шавқи дидори Парвардигорашон шод аст, ки дар пӯсти худ намеғунҷанд. Ҳамчунин ҳама номҳои Аллоҳ таъоло зебо ҳастанд, ки ба таври мутлақ беҳтарин ва зеботарин номҳо мебошанд. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Аллоҳ таъоло дорои зеботарин номҳост, Ёро ба он номҳо бихонед". (Сураи Аъроф, ояти 180). Инчунин Аллоҳ таъоло фармуд: "Ўст Парвардигори осмонҳову замин ва он чи миёни инҳо аст. Пас ибодати Ё кун ва дар ибодати Вай босабр бош. Оё ҳамноме барои Ё медонӣ?". (Сураи Марям, ояти 65). Аллоҳ таъоло чунон номи надорад, ки он комил набошад. Ҳамчунин сифоти Ё зебо, комил, густурда ва васеъ мебошанд. Хоссатан сифоти Раҳмат, Эҳсон, Бузургворӣ ва Бахшиш. Ҳама корҳояш зебо ва одилона ҳастанд, ки дар он беҳудагӣ ва ситам вуҷуд надорад. Аллоҳ фармудааст: "Он зоте, ки ҳар чиро офарид, некӯ офарид". (Сураи Сачда, ояти 7).

«الحسيب»
«Ал-Ҳасиб»

Ал-Ҳасиб ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Аллоҳ таъоло таваккулкунандагонро кофӣ аст, ба ҳоли бандагонаш Доност, амалҳои ононро ҳифз мекунад ва онҳоро ба муқтазои ҳикмат ва илмаш ҷазо медиҳад ва ӯ мӯъминонро Кофӣ ва Басанда аст. Ал-Ҳасиб дар Қуръони Карим се маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Пас, чун ба онҳо молҳояшонро бармегардонд, бар онҳо гувоҳ гиред. Ва Аллоҳ барои ҳисоб гирифтани Басанда аст". (Сураи Нисо: 6). Ва фармудааст: "Баъд аз он ба сӯи Аллоҳе ки мавлои барҳаққи онҳост, бозгардонида шаванд. Огоҳ бошед, ки ҳукм танҳо мар ӯрост ва ӯ Шитобкунандатарини Ҳисобкунандагон аст". Сураи Анъом:62. Аллоҳ таъоло бандагонашро барои ҳосил кардани корҳои муҳими динӣ ва ҳам дастбӣ ба ғайдаҳо ва дур кардани зиёнҳои дунявӣ басанда аст. Аллоҳ таъоло ба банди парҳезгор ва таваккулкунанда басанда ва кифоя аст, зеро ӯ дин ва дунёи ӯро беҳбуд мебахшад. Ал-Ҳасиб он зоте аст, ки амалҳои хуб ва бадӣ бандагонашро сабт менамояд ва онҳоро бар асоси он муҳокама ва муҳосаба мекунад. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Эй Паёмбар, Аллоҳ туро ва аз мусалмонҳо касоне, ки пайравони ту ҳастанд, Кифоякунанда аст". Сураи Анфол:64. Пас ба ҳар андозае, ки банда дар зоҳир ва ботин ба Паёмбар ﷺ пайравӣ намояд ва бандагии Аллоҳро анҷом диҳад, ба ҳамон андоза мавриди ҳимоят ва кифояти Илоҳӣ қарор мегирад. Аллоҳ фармудааст: "Ва чун ба саломе таъзим карда шавед, бо беҳтар аз он таъзим кунед ё ҳамон калимаро бозгардонед. Ҳаройина, Аллоҳ бар ҳар чиз ҳисобкунанда аст". Сураи Нисо:86. Ва фармудааст: "Рӯзи қиёмат тарозуи адлро дар миён ниҳем, пас, бар ҳеҷ кас ҳеҷ ситам карда нашавад, ва агарчи амал ҳамсанги донаи сипанд бошад, онро ҳозир кунем. Ва Мо Худ ҳисобрасиро Басандаем". Сураи Анбиё:47.

«الْحَفِيزُ»

«Ал-Ҳафиз»

Ал-Ҳафиз ҷалла ҷалолуҳу. Ў зотест, ки осмонҳо ва замин ва он чизе ва касе, ки дар он аст, ҳифз мекунад ва бар халқ амалҳояшонро ҳифз мекунад ва бандагони мӯъминашро аз ҳалокатҳо, шайтонҳо ва аз воқеъ шудани бар гуноҳҳо ҳифз мекунад. Номи Ал-Ҳафиз дар Қуръони карим се маротиба омадааст. Аллоҳ фармуд: "Пас Аллоҳ беҳтарин Нигаҳбон аст". (Юсуф: 64). Ва фармуд: "Бегумон Парвардигорам бар ҳамаи чиз нигаҳбон аст". (Ҳуд: 57). Ва фармуд: "Ҳамоно Парвардигори ман Мувоқиб ва Мувозиби ҳар чизе аст". (Сураи Ҳуд: 57). Илм ва огоҳии Парвардигор ҳама ҳолатҳои зоҳирӣ ва ботинии бандагонро ихота намуда ва аъмолашонро дар Лавҳул маҳфуз сабт кардааст. Ҳамчу аъмоли бандагон дар китобҳое, ки дар дасти фариштагон мебошанд, навишта мешавад. Аллоҳ аз тамоми ончи ки дӯст надоранд, ҳифз мекунад. Парвардигор ба ду сурат бандагонашро мавриди муҳофизат қарор медиҳад, яке муҳофизати ом ва дигаре муҳофизати хос. Муҳофизати оми Парвардигор ин аст, ки Ў тамоми махлуқотро ҳифозат мекунад. Аллоҳ фармуд: "Гуфт: Парвардигори мо Он аст, ки ба ҳар чизе сурати хоси ӯро дод, сипас ба ӯ роҳ намуд". (Сураи Тоҳо: 50). Яъне ҳар махлуқеро ба сӯйи ниёзҳо ва заруратҳояш, ки барои ӯ муқаррар намуда, ҳидоят кардааст. Ба монанди ҳидоят барои хӯрдан, нӯшидан, издивоҷ ва кору талошҳо ва ҳам дур кардани ҳама намуд ногувориҳо ва зиёнҳо аз онон.

Дар ин навъи ҳидоят фосиқу некукор ва ҳатто ҳайвонот шариканд. Дуввум ҳифозати хос, ки Аллоҳ таъоло дӯстонашро аз ончи ки ба имони онҳо осеб мерасонад ва аз шубҳот ва ва фитнаҳое, ки яқини онҳоро дигаргун мекунад, ҳифз намуда солим берун мекунад. Ва аз шарри душманон ҳифз намуда пирӯз мегардонад. Аллоҳ фармуд: "Албатта Парвардигор аз мӯъминон дифоъ мекунад". (Ҳаҷ: 38). Дар ҳадис омадааст: "Дини Аллоҳро ҳифз бикун, Аллоҳ туро ҳифз хоҳад кард".

«Ал-Ҳақ»

«الحق»

Ал-Ҳаққ қалла қалолуҳу, яъне он зоте аст, ки ҳастию вучӯди
Ў яқин аст ва ба Ҳақ парастидашуда аст. Парвардигор ва
Подшоҳе аст, ки бар Ў шакке нест. Дар феълҳо ва сифатҳояш
комил аст. Сухани Ў ва ҳукму қазои Ў ва ваъдаву шарияти
Ў ҳақ аст. Ал-Ҳаққ қалла қалолуҳу дар Қуръони Карим
даҳ маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Пас
баландмартаба аст, Аллоҳе ки Фармонравои Ҳақ аст". (Сураи
Тоҳо, ояти 114). Ў воҷибул вучӯд ва дорои сифоти комил аст. Ва
вучуди Ў аз лавозими зоташ мебошад. Ҳама чиз ба василаи
Ў ба вучуд омадааст. Пас Ў зоте аст, ки буда ва ҳамеша хоҳад
буд. Ва доимо ба Бузургӣ ва Камол мавсуф мебошад. Ва
ҳамеша ба Эҳсон маъруф ва шинохта шудааст. Пас гуфтаи Ў
Ҳақ ва кораш Ҳақ аст. Дидори Ў Ҳақ ва Паёмбарон ва Китобҳо
ва Динаш ҳақанд. Ибодат ва парастии Ў, ки шарике надорад,
ҳақ аст. Ва ҳар чизе, ки ба Ў нисбат дода мешавад, ҳақ аст.
Аллоҳ таъоло мефармояд: "Ин нусрат ба сабаби он аст, ки
Аллоҳ Ҳақ аст. Ва он чи кофирон ба ҷуз Вай меҳонанд, ботил
аст ва ба сабаби он аст, ки Аллоҳ Баландмартабаи Бузургқадр
аст". (Сураи Ҳаҷ, ояти 42). Ва фармудааст: "Ва бигӯ; Ин сухани
ҳақ ва рост аз Парвардигори шумо омадааст. Пас ҳар ки
хоҳад, имон оварад ва ҳар ки хоҳад кофир шавад". (Сураи
Каҳф, ояти 29). Ва фармудааст: "Пас ин Аллоҳ, Парвардигори
ҳақиқии шумост. Пас баъди ростӣ ба ҷуз гумроҳӣ чист?
Пас аз куҷо гардонида мешавад?". (Сураи Юнус, ояти 32). Ва
фармудааст: "Ва бигӯ; Ҳақ фаро расида аст ва ботил аз миён
рафта ва нобуд гашта аст. Албатта ботил аз миён рафтани ва
нобуд шудани аст". (Сураи Исро, ояти 81). Пас сифоти бузурги
Аллоҳ ва корҳо ва ваъдааш ва низ парастии ва ибодати Ў
Ҳақ мебошад. Ва ваъид ва ҳисоби Ў адолат аст, ки дар он ҳеч
ситае нест.

«الْحَاكِمُ» «Ал-Ҳакам»

Ал-Ҳакам ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, ӯ он зотест, ки дар миёни бандагонаш дар дунё ва охират ба адлаш, дар шаръаш ва тақдираш ва ҷазо доданаш Доварӣ мекунад. Номи Ал-Ҳакам як бор, аммо номи Хайр-ул Ҳокимин панҷ бор омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "(Эй Паёмбар бигӯ): Оё ғайри Аллоҳро ба доварӣ талаб кунам?". (Анъом:114). Ва фармудааст: "Ва ӯ беҳтарини Ҳукмкунандагон аст". (Юнус: 109). Ва фармуд: "То вақте ки Аллоҳ дар миёни мо ҳукм кунад, сабр кунед ва ӯ беҳтарини Ҳукмкунандагон аст". (Аъроф:87). Паёмбар ﷺ фармуданд: "Аллоҳ Қозӣ ва Довар аст ва Ҳукм ва Доварӣ ба ӯ бармегардад". Ва Аллоҳ фармуд: "(Бигӯ:) «Оё ба ғайри Аллоҳ дигареро ҳукмкунанда талаб кунем», ва ҳол он ки ӯст, ки нозил кард ба сӯйи шумо Китоби возеҳшударо?". (Анъом:114). Аллоҳ таъоло он зотест, ки дар дунё ва охират миёни бандагонаш ба адолат доварӣ менамояд. ӯ ба андозаи заррае ситам намекунад ва гуноҳи касеро бар гардани каси дигаре намегузорад. Ҳар ҳаққеро ба соҳиби он медиҳад. Аллоҳ дар тақдири Хеш Одил аст. Тамоми гуфтаҳои Парвардигор адолат аст. Аллоҳ фармуд: "Рӯзи қиёмат тарозуи адлро дар миён ниҳем, пас бар ҳеҷ кас ҳеҷ ситам карда нашавад, ва агар амал ҳамсанги донаи сипанд бошад, онро ҳозир кунем. Ва Мо Худ Ҳисобрасиро, Басандаем". (Анбиё:47). Аллоҳ таъоло дар васф, кор, гуфтор ва дар ҳукми Худ Одил аст. Аллоҳ фармуд: "Ҳароина, ман бар Аллоҳе, ки Парвардигори ман ва Парвардигори шумост, таваккул кардам. Ҳеҷ ҷунбандае нест, магар ӯро Парвардигор аз мӯйи пешониаш фаро гирифтааст, ҳароина, Парвардигори ман ба роҳи рост аст". (Худ:56).

«الْحَكِيم» «Ал-Ҳаким»

Аллоҳ мефармояд: «*Ў Ҳакиму Огоҳ аст*». Анъом: 18. Ҳаким касе аст, ки дорои илм ва огоҳ ба ҳама умур ва оқибати он аст. Ҳаким касе аст, ки ҳамди фаровон, қудрати комил ва раҳмати фаровон дорад. Ва ҳар чизро ба ҷойи муносиби он қарор медиҳад, ки ба он наметавонед эътироз кард. Ҳикмати Парвардигор бар ду навъ аст:

1. Ҳикмат дар офариниш, ки тамоми офаридаҳоро ба беҳтарин низом офарид ва тартиби комилро ба онҳо дод. Ва ҳар махлуқро ба гунае, ки шоистаи он аст, офарид. Ба ҳар махлуқоти шакли муносиб дод. Ҳеҷ камбудӣ ва ноқисие дар офариниши *Ў* дида намешавад. Агар ҳама махлуқоти аз аввал то охир ҷамъ шаванд ва ақлҳои худро ба кор баранд, то офаринише ба монанди офариниши Аллоҳ пешниҳод кунанд, нахоҳанд тавонист. Аллоҳ таъоло ба бандагонаш фармон дод, то ба офариниши *Ў* бингаранд.

2. Ҳикмати Парвардигор дар шариъат ва фармонҳои *Ў* қонунҳоро гузошт ва китобҳоро нозил фармуд ва Паёмбаронро фиристод то бандагон Аллоҳро бишносанд ва ибодат бикунанд. Парастии ва ситоиши Парвардигор бузургтарин саъодат ва сабаби оромиш ва хурсандии қалбҳо ва рӯҳост. Агар дар фармону қонуни Илоҳӣ ба ҷуз ҳикмат чизи дигаре вуҷуд надошта бошад, боз ҳам он кофӣ аст. Зеро ин ҳикмат асоси хубиҳо ва комилтарин лаззатҳо мебошад. Ва офариниши биҳишту дӯзах ва ҳам офариниши мардум ба хоҳири ҳамин будааст. Аллоҳ таъоло дар аҳкоми тақдир, шариъат ва ҷазоии Худ боҳикмат аст. Пас ҳар хайр ва шарр ва гуноҳон мутааллиқ ба тобеъи ҳукми тақдирӣ ҳастанд ва ончи Аллоҳ дӯст медорад тобеъ ва мутааллиқ ба ҳукми шаръӣ мебошад. (Ал-Ҳақ Ал-Возеҳул-мубин: 48,56).

«العليم» «Ал-Ҳалим»

Ал-Ҳалим ҷалла ҷалолуҳу, яъне Бурдбор, бар уқубати бандагонаш дар муқобили гуноҳхояшон шитоб намекунад ва ба онҳо муҳлат медиҳад, то аз гуноҳ бозгарданд ва тавба кунанд. Аллоҳ таъоло ба ҷазо додани онон Тавоно аст. Номи Ал-Ҳалим дар Қуръони карим яздаҳ маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Бегумон Аллоҳ Омурзандаи Бурдбор аст". (Оли Имрон: 155). Аллоҳ таъоло неъматҳои зоҳирӣ ва ботиниро ба сӯйи бандагон сарозер кардааст. Бо ин ҳама бандагон муртакиби гуноҳ мешаванд, аммо Аллоҳ Бурдбор аст, ба онҳо муҳлат медиҳад, то тавба кунанд ва ба сӯйи Ӯ таъоло боз гарданд. Аллоҳ таъоло дорои Бурдбории комил аст. Бурдбории Парвардигор, кофирон, фосиқон ва гунаҳкоронро дарбар гирифтааст. Зеро Ӯ ба онҳо муҳлат медиҳад ва зуд ба онҳо азобро намефиристад. Аллоҳ фармудааст: "Ва агар Аллоҳ мардумонро ба сазои он чи мекарданд, гирифтор мекард, бар пушти замин ҳеҷ ҷонвареро намегузошт, вале онҳоро то вақти муайян мавқуф медорад. Пас, чун вақти онҳо биёяд, пас дар воқеъ Аллоҳ ба бандагони Худ Бино аст". (Сураи Фотир: 45). Инчунин фармуд: "Ва агар Аллоҳ мардумонро ба сабаби ситами онҳо гирифтор мекард, бар замин ҳеҷ ҷунбандаеро намегузошт; валекин онҳоро то вақте муқаррар мавқуф медорад. Пас, чун он вақти муқаррарашон бирасад, на соате бозмонанд ва на соате пеш раванд". (Сураи Наҳл: 61). Ва фармуд: "Ва бидонед, ки Аллоҳ ончиро дар дил доред, медонад. Пас аз нофармонии Ӯ худро барҳазар доред ва бидонед, ки бегумон Аллоҳ Омурзанда ва Бурдбор аст". (Бақара: 235).

«الْحَمِيد» «Ал-Ҳамид»

Ал-Ҳамид ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ў таъоло дар ҳама кирдор, гуфтор, сифатҳо, номҳо, шаръ ва тақдираш Ситудашуда аст. Ҳамду ситоиш карда мешавад ва Ў барои сифатҳои комилаш ва эҳсони бисёраш ба сӯйи халқ шоистаи ҳамду сано аст. Ал-Ҳамид дар Қуръони карим 17 маротиба омадааст. Аллоҳ фармуд: "Ҳамоно Ў Ситудаи Бузургвор аст". (Сураи Ҳуд, ояти: 73). Ва фармуд: "Эй мардум, шумо ниёзманди Аллоҳ ҳастед ва Аллоҳ Бениёзу Ситуда аст". (Сураи Фотир, ояти: 15). Ибни Қайюм раҳимаҳуллоҳ гуфт: "Аллоҳ таъоло аз ду ҷиҳат Ситуда аст; Яккум ин, ки ҳама махлуқот ситоиши Ўро мекунанд. Пас ҳар ситоиш ва сипосе, ки аҳли осмонҳо ва замин ва гузаштагон ва ояндагони онҳо гуфтанду меғӯянд ва ҳар ситоише, ки нагуфтаанд, танҳо сазовори он Аллоҳ аст. Чун Аллоҳ аст, ки онҳоро офарид ва ризқу рӯзӣ дод ва неъматҳои зоҳирӣ ва ботинӣ ва динӣ ва дунявиро арзонӣ намуд ва ранҷҳоро аз онҳо дур кард. Пас ҳар неъмате, ки бандагон доранд, аз ҷониби Аллоҳ аст. Ва танҳо Ў таъоло бадиҳо ва балоҳоро аз онҳо дур менамояд, бинобарин Ў сазовори он аст, ки бандагон дар тамоми вақт ситоиши Ўро карда, шукри Ўро баҷо меоранд". Дуввум ин, ки Аллоҳ таъоло бо номҳои хусно ва сифоти комили Ҳуд ситоиш мешавад. Ў барои ҳар сифате сазовори комилтарин ситоиш мебошад. Пас Ў ба хотири зоташ ситоиш мегардад ва ҳам бар асоси сифоташ Ситуда мешавад ва ҳамчунин барои корҳояш Ситоиш мегардад. Чун корҳои Ў фазл, эҳсон, адл ва ҳикмат аст. Ў бар офариниш ва қонун ва аҳкоми тақдирӣ, шаръӣ ва ҷазоие, ки гузоштааст, мавриди Ситоиш аст. Ва ақлу фикри мо тавони шумурдани Ситоиши Ў таъолоро надоранд ва қаламҳо аз баёни ситоиши Ў нотавон ҳастанд. (Ал-ҳақ ал-возеҳ с;31,40).

«الْحَيُّ» «Ал-Ҳаййу»

Ал-Ҳаййу ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, он Зиндае аст, ки намемирад ва ҳаёти ӯ субҳонаҳу ва таъоло комилтарин ҳаёт аст. ӯ таъоло ҳама сифатҳои камолро лозим мегирад ва зидди онро аз ҳамаи вачҳ нафӣ мекунад ва камоли ҳаёти ӯ лозим мегирад, ки ӯро ғанаб ва хоб намегирад. Ал-Ҳаййу ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим панҷ маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: «Аллоҳ Илоҳест, ки ҳеҷ маъбуде ба ҷуз ӯ нест, Зиндаву Тадбиркунандаи олам аст». (Сураи Бақара:255). Ва фармудааст: «Аллоҳ Илоҳест, ки ҳеҷ маъбуде сазовори ибодат нест, магар ӯ, Зиндаву Поянда ва Тадбиркунандаи олам аст». (Сураи Оли Имрон:2). Ва фармудааст: «Ва ниёиш кунад чеҳраҳои мардум барои Зиндаи Поянда, ҳароина, ҳар касе ки бори ситамро бардошт, ба матлаб нарасид». (Сураи Тоҳо:111). Ал-Ҳаййу ҷалла ҷалолуҳу, яъне зиндае, ки ҳаёти ӯ комил аст. Ва ин ҳама сифоти зоти Парвардигорро ба монанди Илм, Қудрат, Азамат, Ирода ва дигар сифоти зоти муқаддасро шомил мешавад. Ва ба мо воҷиб аст, ки ба он зоте тақия намоем, ки намемирад. Аллоҳ фармуд: «Ва таваккул кун бар он зоти Зинда, ки ҳаргиз намеирад ва ҳамроҳи ситоиш ӯро ба покӣ ёд кун ва ба гуноҳони бандагони хеш огоҳии Вай басанда аст». (Сураи Фурқон:58). Ва фармудааст: «ӯ зинда аст. Нест ҳеҷ маъбудӣ барҳақ, магар ӯ. Пас барои ӯ дар ҳоле, ки динро холискунандагон бошад, ӯро ибодат кунед. Ҳама ситоиш аз он Аллоҳ аст, ки Парвардигори ҷаҳониён аст». (Сураи Ғофир:65). Ва маънои Ҳай ҷалла ҷалолуҳу чунин аст, ки фармуд: «Аллоҳ хост кореро, ки шуданӣ буд, ба анҷом расонад ва то касе ки ҳалок шуданӣ аст, аз рӯи ҳуҷҷати равшан ҳалок шавад ва касе ки зинда монданӣ аст, аз рӯи ҳуҷҷати равшан зинда монад. Ва ҳароина, Аллоҳ Шунаво ва Доност». (Сураи Анфол:42).

«الخالق الخلاق»

«Ал-Холиқ, Ал-Халлоқ»

Ал-Холиқ, Ал-Халлоқ ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Холиқ он зотест, ки халқро эҷод карда онро бемисоли собиқ ихтироъ кардааст ва Ал-Халлоқ бар бисёрии халқи Аллоҳ таъоло ва эҷоди Ё ва камоли Ё дар офариниш далолат мекунад. Исми Ал-Холиқ дар Қуръон ҳашт маротиба ва аммо исми Ал-Халлоқ ду маротиба омадааст.

Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ё Аллоҳ аст, Офаридгор, Навпадидоранда, Нигоранда, Ёро номҳои нек аст, ҳар чи дар осмонҳову замин аст, Ёро ба покӣ ёд мекунад ва Ё Ғолиби Боҳикмат аст". (Сураи Ҳашр: 24). Ва фармудааст: "Бегумон Парвардигори ту, ҳамон Офаринандаи Доност".

(Сураи Ҳиҷр: 86). Ал-Холиқ Парвардигори ҷаҳониён мебошад, ки ҳама мавҷудотро офаридааст. Ва ҳама махлуқотро аз нестӣ падид овардааст. Ва низоми ҳастиро бо ҳикмати Хеш баробар намуда ва шакл додааст. Ё таъоло ҳамеша бо ин сифати Бузург будааст. Аллоҳ фармудааст: "Ва дар замин кӯҳҳои муҳкамро афканд, барои эҳтироз аз он, ки шуморо бичӯнбонад ва ҷӯйҳо ва роҳҳоро офарид, то бувад ки роҳёб шавед. Ва нишонаҳо офарид ва онҳо бо ситорагон роҳ меёбанд. Оё Он, ки меофаринад, монанди касе аст, ки намеофаринад?! Оё панд намегиред?".

(Сураи Наҳл: 15-17). Ва фармудааст: "Эй мардумон, достоне падид оварда шуд; пас, онро бишунавед: Ҳамоно онон, ки ба ҷуз Аллоҳ мехонед, мағасеро офарида натавонанд, агарчи барои он ҷамъ шаванд ва агар мағас чизеро аз онҳо бирабояд, онро аз мағас раҳо карда натавонанд. Ҳама толибу ҳама матлуб натавон шуданд". (Сураи Ҳаҷ: 73).

«Ар-Раб» «الرب»

Ар-Раб ҷалла ҷалолуҳу. Яъне он зоте, ки Офаридгор, Молик, Идоракунандаи ҳама халқ ва ба неъматҳояш Тарбиякунанда аст. Ва дӯстонашро ба он чизе, ки дилҳои ононро ислоҳ мекунад, тарбия менамояд. Ва равона кардани номи Ар-Раб бар ғайри Аллоҳ таъоло ҷоиз намебошад, магар ба таври музоф, ба монанди Раббул-Усра (соҳиби оила). Ар-Раб ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим зиёда аз нӯҳсад маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Сипосу ситоиш барои Аллоҳ, ки Парвардигори оламиён аст". Фотиҳа: 1. Ва фармудааст: "Бигӯ: Оё ғайри Аллоҳ Парвардигоре талабам? Ва ҳол он ки Ё Парвардигори ҳама чиз аст". (Сураи Анъом:164). Ё Парвардигори ҳама бандагон мебошад ва ба тадбири корҳои онҳо мепардозад ва онҳоро бо навъҳои неъматҳо парвариш медиҳад. Аллоҳ таъоло бандагон баргузидаашро бо ислоҳи қалбҳояшон ва бо ислоҳи рӯҳҳо ва ахлоқҳояшон тарбият намуда парвариш медиҳад. Бинобарин, бандагон Ёро бо ин ном бисёр садо мекунанд. Зеро онҳо аз Ё ин тарбияти хосро меҳаҷанд. Номи "Раб" аз номҳои зебои Парвардигор аст, ки банда худро баъди гуфтан дар амон ва оромӣ ҳис мекунад. Зеро бештари мардум дар ҳолати бало ва зулм меғӯянд, ки "Мо Парвардигор дорем". Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ўст Парвардигори осмонҳо ва замин ва он чӣ миёни онҳост, пас, ибодати Ёро бикун ва дар ибодати Вай босабр бош. Оё барои Вай ҳамноме медонӣ?". (Сураи Марям:62). Ва фармудааст: "Оё он шахсеро, ки бо Иброҳим дар боби Парвардигораш, бо сабаби он ки Аллоҳ ӯро (Намрудро) подшоҳӣ дода буд, бо ҳуҷҷат гуфтугӯ кард, надидӣ? Чун Иброҳим гуфт: «Парвардигори ман Он аст, ки зинда мекунад ва мемиронад». (Сураи Бақара: 258).

Имони шахси муъмин комил намегардад, магар бо ягона дониستاني Аллоҳ ба номҳо ва сифатҳояш. Ҳама номҳои Аллоҳ зебо ва олий аст. Аллоҳ сифатҳои комил ва бузург дорад. Ва яке аз номҳои зебои ӯ таъоло Ар-Раҳмон аст. Номи Ар-Раҳмон дар Қуръони Карим дар панҷоҳу ҳафт мавзеъ зикр шудааст. Ва шаштои он ҳамроҳ бо номи Ар-Раҳим омадааст. Ар-Раҳмон аз номҳое, ки барои бандгонин номро гузоштан ҷои нест. Аз Ибни Аббос разияллоҳу анҳумо ривоят аст, ки дар тафсири сураи Марям ояи ⁶⁵ гуфт: «Ҳеҷ якеро ба ғайр аз Аллоҳ, Раҳмон номида намешавад» (Ҳоким: 3420). Ар-Раҳмон, яъне соҳиби раҳмати комил, ки ризқи халқ ва сабабҳои зиндагиро барояшон васеъ гардондааст, агарчи онҳо муъмин бошанд ва ё кофир. ӯ таъоло пок ва соҳиби Раҳмати васеъ ва бузург аст, ки ҳама чиз дар назди ӯ васеъ аст. Шахсони ботақво пайравони Паёмбарон ҳастанд, ки барои онҳо ин Раҳмат комил ва мутлақ аст. (Тафсири Саъдӣ с: 39). Раҳмати Парвардигор ду навъ аст: 1. Раҳмати ом, ки он барои ҳама халоиқ аст ва ҳам барои тарбияи онҳо ва ризқашон ва ҳам ёрии онҳо бо неъматҳо. 2. Раҳмати хос, ки он хос барои муъминон аст, зеро Аллоҳ онҳоро ба Раҳмати Худ тавфиқ ва ҳидоят мекунад ва дифоъ менамояд. Оне, ки ба Раҳмон будани Аллоҳ имон дорад, медонад ки ҳама он мусибатҳову дарду аламҳо аз тарафи Парвардигор аст. Агарчи онро зоҳиран бад мебинад, вале медонад, ки дар ботини он Раҳмати Парвардигор аст ва албатта оқибати он нек аст. Аллоҳ мефармояд: «Бар шумо набардро лозим карда шуд ва он барои шумо душвор аст. Ва шояд, ки шумо чизеро нохуш доред ва ҳол он ки вай барои шумо беҳтар бошад. Ва шояд, ки чизеро дӯст доред ва ҳол он ки вай барои шумо бад бошад. Ва Аллоҳ медонад ва шумо намедонед» Бақара: 216. Ва шахси муъмин бо ин ном дуо мекунад ва онро васила мегирад. Ва осори Раҳмати Аллоҳро дар махлуқоташ мебинад. Пас бо инҳо муҳаббати Аллоҳ ва имону бовариаш зиёд мегардад. Оне, ки Раҳмати Аллоҳро мехоҳад, ба бандагони Аллоҳ раҳм мекунад.

«الرزاق الرازق»

«Ал-Раззоқ,
Ар Розик»

Ар-Раззоқ, Ар-Розик қалла қалолуҳу. Яъне, Кофили ризқи ом барои ҳамаи махлуқҳо ва ризқи хос ба бандагони мӯъминаш

аст. Ризқи хос ҳамон имон доштан ба Ў таъоло ва илми нофеъ ва ризқи ҳалол мебошад. Ва Раззоқ бар бисёрии ризқи Ў барои халқаш далолат мекунад. Номи (Ар-Розик қалла қалолуҳу) панҷ маротиба, ва аммо номи (Ар-Раззоқ қалла қалолуҳу) як маротиба дар Қуръони Карим омадааст.

Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва ба мо рӯзӣ деҳ, ки Ту беҳтарини Рӯзидиҳандагонӣ". (Сураи Моид:114). Ва фармуд: "Бегумон Аллоҳ аст, ки Рӯзидиҳанда аст ва Ў Қудратманди Устувор аст". (Сураи Зориёт:58). Ва фармуд: "Ҳеҷ чунбандае дар замин нест, магар ин ки рӯзии он ба уҳдаи Аллоҳ аст". (Сураи Худ:4). Паёмбар ﷺ фармуданд: "Аллоҳ таъоло нархгузор, бозгиранда, кушоишгар ва рӯзидиҳанда аст". (Абудовуд ва Тирмизӣ). Аллоҳ таъоло бо ду сурат бандагонашро рӯзӣ медиҳад, яке бо сурати ом ва дигаре бо сурати хос: 1. Рӯзи додани умумии Ў ин аст, ки ба ҳама офаридаҳо ончиро, ки дар зиндагӣ ва ҳаёти худ ба он ниёз доранд, медиҳад. Бинобарин барои ҳама касби рӯзиро муяссар намудааст, ки ба он шахси гунаҳкор, некукор, кофир, мусалмон, инсонҳо, чинҳо, фариштагон ва ҳайвонот шомиланд. Ва гоҳе ризқу рӯзӣ аз роҳи ҳалол ба даст меояд, ки банда дар ба даст овардани он ранҷ мебинад. Ва гоҳе аз роҳи ҳаром ба даст меояд. Ва ончи аз ҳалолу ҳаром ба даст меорад, рӯзӣ номида мешавад ва гуфта мешавад, ки Аллоҳ ба ў ризқу рӯзӣ додааст. 2. Ризқу рӯзии мутлақ, ки он ба шахсони хос аст. Ин рӯзӣ муфид аст, ки фоидаи он дар дунё ва охират идома дорад. Он ризқу рӯзие аст, ки ба василаи Паёмбар ﷺ ба мардум расидааст ва он ду навъ аст: 1. Рӯзи додан ба қалбҳо, ки он бо илм, имон ва ҳаққи он аст. 2. Рӯзи додан ба ҷисми мо, ки он беягон ранҷ ба даст меояд.

«الرَفِيقُ» «Ар-Рафиқ»

Ар-Рафиқ ҷалла ҷалолуҳу, яъне он зоте аст, ки дар офариниш, шариъат ва ҷазо доданаш Рафиқ (нарм) аст. Халқро офарид ва ба тадриҷ, андак-андак ба мувофиқи ҳикматаш ва бар ваҷҳи фарохӣ ва осонӣ ва бар муносибати бандагон аҳкомро содир намуд. Ва Ё зоте аст, ки бо бандагон ба нармаӣ ва мулоимӣ муомала мекунад. Номи Ар-Рафиқ ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим наомадааст, балки он дар Суннати мутаҳҳари Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам омадааст. Далел бар ин қавли Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам аст, ки фармуданд: "Ҳамоно Аллоҳ Рафиқ (яъне, Меҳрубон) аст, аҳли рифқро дӯст медорад ва ҳамоно Аллоҳ бар рифқ (нармаӣ) ато мекунад он чиро, ки бар дурушті ато намекунад".

(Ривояти имом Аҳмад). Пас Аллоҳ таъоло дар корҳояш осонгир аст. Аллоҳ ба фарёди бандагонаш мерасад ва боронро сарозер мекунад. Онгоҳ, ки аз Ё талаби кӯмак кунанд, кӯмак менамояд. Аллоҳ дар саҳтиҳо ба фарёди бандагонаш мерасад ва вақте ки ба саҳтӣ гирифта мешаванд, ёрӣ менамояд. Гурсагонро ғизо ва бараҳнагонро либос медиҳад. Мусибатзадагонро раҳой мебахшад. Дуоро дар ҳоли зарурот иҷобат менамояд. Пас ҳар кас аз Ё кӯмак бичӯяд ба фарёдаш мерасад. Дар Китоб ва Суннат далелҳои зиёд ворид шудааст, ки Аллоҳ таъоло саҳтиҳоро дур намуда ва мушкилотро барои бандагон осон намудааст. Касе, ки дар амр, наҳй ва раҳнамоии мардум аст, бояд нармаӣ ва меҳрубониро пеша кунад. Ва касе, ки ба сухани зишту озори мардум қарор гирад, бояд забонашро аз носазогӯйӣ боз дорад ва худашро бо нармаӣ ва меҳрубонӣ дифоъ намояд.

«الرقيب»

«Ар-Рақиб»

Ар-Рақиб ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ҳифзқунандае, ки аз Ё чизе ғоиб намешавад. Зоте аст, ки шунавоияш чизҳои шунидашударо ва биноияш чизҳои диданиро фаро гирифтааст. Илми Ё ҳама чизро фаро гирифтааст, ки бар Ё пӯшидае пинҳон наместонад. Номи Ар-Рақиб дар Қуръони карим се маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва Аллоҳ бар ҳамаи чиз ниғаҳбон аст". (Сураи Аҳзоб: 52). Аллоҳ таъоло аз ончи дилҳо пинҳон медоранд, огоҳ ва мувофиқи ҳамагон аст. Ҳамчуноне, ки фармуд: "Ва аз қатъи ҳешовандӣ битарсед. Ба дурустӣ ки Аллоҳ бар шумо Ниғаҳбон аст". (Нисо:1). Аллоҳ таъоло тамоми махлуқотро ҳифозат намуда ва ҳамаро дар беҳтарин низом қарор дода аст. Аллоҳ фармуд: "Ва ҳамсанги заррае дар замин ва дар осмон чизе аз Парвардигори ту пӯшида намешавад ва чизе хурдтар ва бузургтар аз он нест, магар он ки дар Китоби равшан навишта шудааст". (Юнус:61). Аллоҳ таъоло Рақибест, ки ба қасду нияти мо низ назар мекунад. Аллоҳ фармуд: "Ҳамоно Парвардигори Ту ба камингоҳ аст". Аллоҳ ҳама корҳои моро мувофиқа мекунад. Ҳамчуноне, ки фармуд: "Ва эй қавми ман, ба таври худ амал кунед, ҳамоно ман низ амалқунандаам. Ба зудӣ он касро хоҳед донист, ки ба Ё азоб биёяд ва Ёро расво кунад, ва он касро, ки дурустгӯ аст. Ва интизор баред, ҳамоно ман бо шумо мунтазирам». (Ҳуд:93). Ва Паёмбар ﷺ маънои эҳсонро баён карда чунин фармуданд: "Эҳсон он аст, ки Аллоҳро тавре ибодат бикун, ки гуё Ёро мебинӣ ва агар ту Ёро намебинӣ, яқинан бидон, ки Ё туро мебинад". Шуморо агар дар ҳама маконҳо бо камераҳо мувофиқа кунанд, пас аҳволи шумо чигуна мешавад? Оё оне, ки шуморо офаридааст, наметавонад аз аҳволи шумо бохабар бошад? Аллоҳ фармуд: "Оё мепиндоранд, ки Мо сухани пинҳону саригӯшии онҳоро намешунавем? Бале, мешунавем ва фиристодагони Мо наздики онҳо менависанд". (Зухруф:80).

«السامي» «Ас-Самиъ»

Аллоҳ таъоло мефармояд: «Аллоҳ Шунаво ва Биност». Нисо:136.

Аллоҳ таъоло дар бисёр оятҳо сифати Самиъ (шунидан) ва Басир (дидан)-ро дар канори ҳам зикр кардааст. Пас ҳар кадом аз сифатҳои Шунидан ва Дидан, тамоми алоқамандии зоҳири ва ботинии худро ихота дорад. Самиъ (шунаво) касе аст, ки шунавоии ӯ ҳама шуниданиҳоро дарбар мегирад. Бинобарин Аллоҳ таъоло тамоми садоҳои паст ва баландро, ки дар ҷаҳони боло ва поён вучуд дорад, мешунавад. Тавре, ки гуё ҳама як садо ҳастанд. Ва садои зиёд барои ӯ ташвиш эҷод намекунад. Ва ӯ ҳама забонҳоро медонад. Ва садои наздик ва дур ва паст ва баланд барои ӯ якхел ҳастанд. Аллоҳ таъоло фармуд: «Касе аз шумо суханро пинҳон медорад ва касе, ки суханро ошкор месозад ва оне, ки худро дар шаб пинҳон менамояд ва оне, ки дар рӯз равон мегардад, барои Аллоҳ якхел мебошад». Рад:10. Ва низ Аллоҳ фармудааст: «Аллоҳ гуфтори он занеро мепазирад, ки дар бораи шавҳараш бо ту баҳс мекард ва ба Аллоҳ шикоят мебурд. Аллоҳ ҳатман гуфтугӯи шумо ду нафарро мешунавад, чаро ки Аллоҳ Шунаво ва Биност». Муҷодала:1. Аллоҳ таъоло дуои дуокунандагон ва ибодати онҳоро мешунавад. Ва дуоҳояшонро қабул менамояд ва ба онҳо аҷру савоб медиҳад. Аллоҳ таъоло фармуд: «Бегумон Парвардигори ман дуоро мешунавад (иҷобат мекунад) ва гуфтаи намозгузор, ки меғӯяд: Аллоҳ хостаҳои ҳар ситоишгарро қабул мекунад». Иброҳим:39.

«Ас-Саййид, Ас-Самад» «السيد السامد»

Ас-Саййид ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Молики халқ, ки ҳама халқ бандагони Ў ҳастанд, ки ба сӯи Ў боз мегарданд ва ба амри Ў амал мекунанд ва аз қавли Ў содир мешаванд. Ас-Саййид ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони карим наомадааст ва дар Суннати мутаҳҳара омадааст. Паёмбар саллаллоҳу алайҳи ва саллам фармуданд: "Саййид Аллоҳ аст". (Ривояти имом Аҳмад). Ас-Саййид, яъне Молик, Фозил, Шариф, Бузургвор, Бурдбор ва Раисе аст, ки азият ва озори қавмашро таҳаммул менамояд.

Ас-Самад ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ў сарваре аст, ки дар сарвари Худ комил аст. Ва мардум дар қазои ҳоҷатҳояшон ва он чизе, ки ба онон фуру меояд ба сӯи Ў рӯй меоранд ва Ўро дилҳо аз рӯи рағбат ва раҳбат қасд мекунанд. Ас-Самад ҷалла ҷалолуҳу як маротиба дар Қуръони Карим омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Бигӯ, Аллоҳ ягона ва яктост, Аллоҳ бениёз аст". (Сураи Ихлос: 2). Ас-Самад сарваре аст, ки ҳама махлуқот бо ниёзмандӣ барои рафъи ниёзҳо ва дафъи балоҳо ба сӯи Ў рӯй меоранд. Ас-самад касе аст, ки дар илм ва ҳикмат ва бурдборӣ ва тавоноӣ ва азамат ва меҳрубонӣ ва дигар сифатҳояш комил аст, яъне Ў касест, ки ҳама сифоташ комил аст. Ҳама махлуқот дар ҳама ниёзҳои худ ба Ў рӯй меоранд. Пас Ў таъоло сарваре аст, ки дар сарвариаш комил аст. Ва Ў таъоло Доноест, ки дар Доноияш комил аст. Ва Ў таъоло Тавонгаре аст, ки дар Тавонгарӣ ва Бениёзии Худ комил аст. Имом Қуртубӣ раҳимаҳуллоҳ гуфт: (Ҳар як мукаллаф бояд бидонад, ки ҳеҷ бениёз ва ягонае нест, магар Аллоҳ таъоло, ки ба ғайри Ў рӯй намеоранд ва аз ғайри Ў намекурсанд". Номии Ас-Самад дар сураи Ихлос омадааст, ки онро дар бисёр мавзеҳо хонда мешавад; Дар ракати охири намози витр, пас аз ҳар намоз, дар ракати дуввуми намози бомдод, мағриб ва тавоф, пеш аз хоб, дар назди бемор ва дар ҳар субҳу шом.

«Аш-Шокир, Аш-Шакур» «الشاکر الشکور»

Аш-Шокир, Аш-Шакур ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, он зоте, ки ба андак тоат шукр мекунад, пас бар он савоби бисёр медиҳад ва неъматҳои фаровон ато мефармояд, пас ба андак шукр розӣ мешавад. Номи Аш-Шокир ду маротиба ва номи Аш-Шакур чаҳор маротиба дар Қуръони Карим зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Агар қарз диҳед Аллоҳро қарзи некӯ, онро барои шумо дучанд диҳад ва шуморо биёмурзад. Ва Аллоҳ Қадршиносу Бурдбор аст". (Сураи Тағобун: 17). Ва мефармояд: "Ва ҳар ки ба дилхоҳ кори неке анҷом диҳад, ба дурусти ки Аллоҳ Сипосгузор ва Огоҳ аст". (Сураи Бақара:158). Шокир ва Шакур яке аз номҳои Аллоҳ аст. Аллоҳ таъоло як некиро аз даҳ то ҳафтсад некӣ баробар афзоиш медиҳад. Ва ин қадрдонӣ ва сипосгузориҳои Парвардигор барои бандагонаш мебошад. Бинобарин, он саҳтиҳоро ки бандагон ба хоҳири ӯ таъоло таҳаммул мекунанд, ҳамаро медонад. Ва ҳар банде, ки кореро ба хоҳири ӯ таъоло тарк мекунад, бар ивази он чизи беҳтареро ба ӯ иноят менамояд. ӯ таъоло аст, ки ба бандагони муъмин тавфиқ медиҳад, то дар пайи ризоияти Аллоҳ бошанд. Ва ҳеҷ кас бартар аз Парвардигор нест, ки чизеро бар ӯ лозим намояд, чунончи фармуд: "Аз он чӣ Аллоҳ мекунад, пурсида намешавад, аммо онҳо пурсида хоҳанд шуд". (Сураи Анбиё:23). Пас подош додан ба фармонбардорӣ ва азоб додани шахси гунаҳкор, ба Аллоҳ таъоло воҷиб нест, балки подош додан фақат фазл ва эҳсон Аллоҳ аст ва азоб додан адолат ва ҳикмат ӯ таъоло мебошад. Аллоҳ мефармояд: "Ва чун касоне ки ба оятҳои Мо имон овардаанд, пеши ту биёянд, пас, бигӯ: «Салом бар шумо бод, Парвардигори шумо бар худ Меҳрубониро лозим кардааст, ба дурустӣ ки ҳар касе аз шумо ба нодонӣ кори бад кунад, баъд аз он тавба кард ва некӯкорӣ намуд, пас сухани ҳақ ин аст, ки Аллоҳ Омурзандаву Меҳрубон аст". (Сураи Анъом:54).

«الشاهد» «Аш-Шаҳид»

Аш-Шаҳид ҷалла ҷалолуҳу, яъне он зотест, ки аз Ў чизе ғоиб намешавад ва аз Ў вазни заррае дар замин пӯшида намемонад ва на дар осмон, балки Ў бар ҳама чиз хабар дорад, онро мушоҳида мекунад ва ба тафсилҳои он Доност. Номи Аш-Шаҳид дар Қуръони карим ҳаждаҳ маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва гувоҳии Аллоҳ кофӣ аст". (Сураи Нисо, ояти: 166). Ва фармуд: "Ва Аллоҳ бар ҳама чиз Огоҳ ва Нозир аст". (Сураи Муҷодала:6). Бинобарин банда бояд бидонад, ки илми Парвардигор ҳаракатҳои зоҳирӣ ва ботинии ӯро дар бар дорад, ки ҳамеша аз корҳои бохабар аст. Банда бояд даруни худро аз ҳар фикр ва ҳаёле, ки Парвардигорро ба ғазаб меорад, муҳофизат намояд ва ҳам зоҳири худро аз ҳаргуна гуфтор ва кирдори баде, ки сабаби норозигии Парвардигор мешавад, муҳофизат намояд. Ва Парвардигорро чунон ибодат намояд, ки гуё ӯро мебинад ва агар ӯро намебинад, Аллоҳ ӯро мебинад ва ин камоли эҳсон аст. Пас вақте ки Аллоҳ аз корҳои ошкор ва пӯшида хабар дорад ва аз ниятҳои розҳои ӯ огоҳ аст. Мақсад аз зоҳир ва ошкор аз корҳои ӯ аст, ки ба воситаи аъзои бадан анҷом меёбад. Аллоҳ фармуд: "Барои онҳо ман чизе нагуфтам, магар он чӣ маро фармудӣ, ки: «Аллоҳро, ки Парвардигори ман ва Парвардигори шумост, бипарастед». Ва модоме ки дар миёни онҳо будам, бар онҳо гувоҳ будам, пас ҳангоме ки Ту маро бардоштӣ, Ту Худ бар онҳо нигоҳбон будӣ ва Ту бар ҳама чиз хабардор ҳастӣ!". (Сураи Моид:117). Ва фармуд: "Он Аллоҳе ки подшоҳии осмонҳо ва замин аз ӯст ва ӯ бар ҳама чиз Гувоҳ аст". (Сураи Буруҷ:9). Пас барои ҳар мусалмон лозим аст, ки агар хоҳони амал бошад, ин номи Аллоҳ Ашшаҳидро ба ёд орад, зеро Аллоҳи пок аз ҳама амали ӯ бохабар ва огоҳ аст. Аллоҳ фармуд: "Бигӯ: «Эй аҳли Китоб, чаро ба оятҳои Аллоҳ кофир мешавед?!, ҳол он ки ба он чӣ мекунед, Аллоҳ гувоҳ аст». (Сураи Оли Имрон:98).

« Ал-АЗИМ » « العزيز »

Аллоҳ таъоло фармуд: “Ва ҳифзи он ду бар Ё гарон намеояд ва Ё Баландмартаба ва Бузург аст”. (Бақара:255). Аллоҳ таъоло Бузург аст ва дорои ҳар сифате мебошад, ки таъзим ва бузургдоштро воҷиб мегардонад. Аллоҳ таъоло сутуда ва болотар аз ситоиши бандагон аст. Таъзиме, ки барои Аллоҳи ягона собит шудааст, ду навъ аст:

1. Ё таъоло ба ҳар сифати камол мавсуф аст. Дорои илм ва доноии фарогир аст. Аз Бузургии Парвардигор ин аст, ки осмонҳо ва замин дар кафи Ё хурдтар аз донаи нахуд ҳастанд. Аллоҳ фармудааст: “Аллоҳ осмонҳо ва заминро ниғаҳ медорад ва намегузорад хориҷ ва нобуд шаванд.

Ҳаргоҳ хориҷ ва нобуд гарданд, ба ҷуз Аллоҳ ҳеҷ кас наметавонад онҳоро ниғаҳ ва маҳфуз бидорад”. (Фотир:41). Пас Азамат ва Кибирё аз онӣ Ё таъолост. Ин ду сифат аст, ки ҳеҷ кас қадр ва андозаи онҳоро намедонад.

2. Танҳо Аллоҳ сазовори он аст, ки бандагонаш ба қалбҳо ва забонҳо ва бо аъзои баданашон Ёро таъзим намоянд. Аллоҳ таъолоро бишносанд ва аз Ё битарсанд, Ёро ҳамду ситоиш кунанд ва фармонбардорӣ намоянд ва сарпечӣ нанамоянд ва Ёро ҳамеша ёд кунанд. Ва яке аз тасдиқи Бузургдоштани Аллоҳ ин аст, ки замонҳо ва маконҳо, ки Аллоҳ онро муҳтарам қарор додааст, бузург бидонанд, Аллоҳ фармудааст: “Ва ҳар кас шаоирӣ Аллоҳро бузургдорад, бегумон бузургдошти онҳо нишонаи парҳезгории қалбҳост”. (Ҳаҷ:32). Ва инчунин фармудааст: “Ва ҳар кас амр ва наҳйҳои Аллоҳро бузург ва муҳтарамдорад, пас дар назди Парвардигор чунин кор барои Ё беҳтар аст”. Ҳаҷ:30.

«اللَّهُ الْغَفُورُ الْكَافُّرُ»

«Ал-Афув,
Ал-Ғафур,
Ал-Ғаффор»

Ал-Афув ҷалла ҷалолуху, яъне он зоте аст, ки гуноҳонро авф мекунад ва аз онҳо мегузарад. Ва Ё зотест, ки Ёро авфи шомил аст, ки гуноҳоне ки аз бандагонаш содир мешавад, фаро мегирад. Номи Ал-Афув дар Қуръон панҷ маротиба омадааст. Аллоҳ фармуд: "Бегумон Аллоҳ Бахшандаи Омурзанда аст". (Нисо: 43). Ал-Ғафур ҷалла ҷалолуху, яъне он зоте аст, ки гуноҳонро мебахшад ва тавбаи касеро, ки тавба мекунад, мепазирад. Гуноҳҳои бандагонашро меӯшонад ва бар онон пардаи лутфу бисёр меҳрубонияшро рӯйпӯш мекунад. Ал-Ғаффор ҷалла ҷалолуху, сиғаи муболаға аст, ки бар бисёрии мағфирати Ё далолат мекунад. Номи Ал-Ғафур ҷалла ҷалолуху, дар Қуръони карим наваду як маротиба зикр шудааст. Ва номи Ал-Ғаффор панҷ маротиба зикр шудааст. Аллоҳ фармуд: "Ҳамоно Аллоҳ Омурзандаи Меҳрубон аст". (Шуро:5). Ва фармуд: "Ё Пирӯзманди Омурзанда аст". (Сураи Зумар:5). Ва фармуд: "Омурзандаи гуноҳ ва Пазирандаи тавба аст". (Ғофир:3). Дар ҳадис омадааст, ки Аллоҳ таъоло фармуд: "Эй фарзанди Одам! Агар ба пурии замин гуноҳ карда бошӣ, сипас дар ҳоле ба назди ман омадӣ, ки чизеро ба ман шарик наоварда бошӣ, ба пурии замин бо омурзиш ва мағфират ба сӯии ту меоям". Аллоҳ фармуд: "Парвардигори ту дорои омурзиш ва фарох аст". Начм:32. Аллоҳ таъоло сабабҳои дастёби ба омурзиши Илоҳиро бо тавба истиғфор, имон ва амали солеҳ, некӣ ба бандагон, авф ва гузашт аз онҳо ва доштани гумони нек ба Аллоҳ ва дигар чизҳое, ки инсонро ба омурзиши Аллоҳ наздик менамояд ва муяссар ва фароҳам намуда аст. Аллоҳ фармуд: "Бигӯ: (Яъне: Эй Муҳаммад) «Эй бандагони Ман, ки бар худ аз ҳад таҷовуз кардед, аз раҳмати Аллоҳ ноумед машавед. Ҳар оина Аллоҳ ҳамаи гуноҳонро якҷо меомурзад, ба ростӣ ки Ё ҳамоно Омурзгори Меҳрубон аст". Зумар:53.

«Ал-Алӣ, Ал-Аъло, Ал-Мутаъол»

«اللّٰهِي الْاَعْلٰى الْمُنْفَالِ»

Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва Ё Баландмартаба ва Бузург аст". (Бақара, ояти:255). Ва фармуд: "Номи Парвардигори Баландмартабаатро ба покӣ ёд кун". (Аъло, ояти:1). Ва фармуд: "Ё Доноӣ ғайб ва ошкор, Бузургу Баландмартаба аст". (Раъд, ояти: 9). Аллоҳ таъоло он зоте аст, ки барои Ё аз ҳама ваҷҳҳо дар зот, қадр, сифот, пирӯзмандӣ ва баландмартаба будан комил аст. Ё таъоло бар халқаш Олист ва ҳамаи чиз дар зери қаҳру султониӣ Ё мебошанд.

Номи Ал-Алӣ ҳашт маротиба ва номи Ал-Аъло ду маротиба ва номи Ал-Мутаъол як маротиба дар Қуръон зикр шудааст. Бинобарин, барои Парвардигор тамоми мафҳуми улув ва бартарӣ аз ҳар ҷиҳат собит аст. Зоти Ё таъоло бартар ва болост. Ё фаротар аз ҳама махлуқот аст, ки дар болои Арш аст. Қадр ва ҷойгоҳи Ё таъоло волост. Сифот ва азамати Ё бартар ва болост. Ҳеҷ сифате аз сифоти махлуқ ба монанди сифати Ё таъоло нест, балки агар тамоми офаридаҳои Аллоҳ ҷамъ шаванд, наметавонанд баъзе аз мафҳум ва маъониӣ як сифати Ё таъолоро комилан дарёбанд. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ва инсонҳо дар дониш ба Ё ихота наёбанд". Тоҳо:110. Аз ин рӯ равшан мешавад, ки Аллоҳ таъоло дар ҳама сифоташ ба ҳеҷ чизе монанд нест. Аллоҳ таъоло ягона Қаҳҳор аст, ки бо қудрат ва бартариӣ Худ бар тамоми махлуқот ғолиб аст. Ҳама махлуқот дар ихтиёри Ё таъоло ҳастанд. Ончи Аллоҳ нахоҳад, анҷом намеёбад. Аз ҳар ҷиҳат ҳама бандагон ба Ё таъоло ниёзманд ҳастанд. Агар тамоми инсонҳо барои сохтани чизе, ки Аллоҳ таъоло онро нахостааст, ҷамъ шаванд, наметавонанд коре бикунанд, зеро ин ҳама ба хоҳири камоли тавоноӣ ва нуфузи хости Ё таъоло аст.

«العليم الخبير» «Ал-Алим Ал-Хабир»

Аллоҳ мефармояд: «Ва Ё болои бандагони Худ Ғолиб аст. Ва Ё Донои Огоҳ аст». Анъом:18. Ал-Алим он зотест, ки илми Ё ошкорҳо ва пинҳонҳо ва розҳову эълонҳоро фаро гирифтааст, пас бар Ё ягон чиз пӯшида наместонад, он чизе, ки буд ва мебошад, онро медонад. Номии Ал-Алим 157 маротиба дар Қуръони карим зикр шудааст. Аллоҳ фармуд: «Бегумон Аллоҳ таъоло ба ҳар чиз Огоҳ аст». Анфол:75. Ё Доноест, ки Доноии Ё бар ҳар чиз ихота дорад. Ё аз тамоми корҳои мумкин ва номумкин Бохабар аст. Аллоҳ аз чизҳое, ки вуҷуди он мумкин нест, Бохабар аст. Аллоҳ фармуд: «Агар дар осмонҳо ва замин ғайр аз Аллоҳи ягона маъбудоне чанд мебуданд, ҳатман осмонҳо ва замин табоҳ мегаштанд». Анбиё:22. Ва фармуд: «Аллоҳ ҳеҷ фарзанд нагирифтааст ва ҳеҷ маъбуди дигар ҳамроҳи Ё нест. Онгоҳ ҳар маъбуде чизеро, ки офарида буд, мебурд ва ҳамоно баъзе аз онҳо бар баъзе ғолиб меомад. Поки аз он Аллоҳ аст, аз он чи баён мекунанд». Муъминун:91.

Ё Доноест, ки доноӣ ва огоҳияш ҳамагонӣ боло ва поёнро ихота намудааст ва ҳеҷ макон ва замоне нест, ки Ё бо он огоҳ набошад. Ё таъоло ошкор ва пинҳонро медонад, ҳамчуноне ки фармуд: «Албатта Аллоҳ ба ҳар чиз Доноест». Анфол:75. Ва ҳар заррачае дар осмонҳо ва замин аз нигоҳи Аллоҳ пинҳон наместонад. Ё таъоло на дар ғафлат мегарзад ва на фаромӯш мекунад. Қудрат ва тавоноии мардум бе ягон асос ба қудрати Аллоҳ қобили муқоиса нест. Пас Аллоҳ таъоло аст, ки ба инсонҳо чизҳоро омӯзондааст, ки онро наметавонистанд. Аллоҳ таъоло ояндаи ҳамагонро медонад. Аҳволи инсонҳоро аз замоне, ки офарид ва миронид ва дар қиёмат зинда мекунад, медонад. Аллоҳ таъоло аз тамоми корҳои хубу бад ва савобу азоби мардум бохабар аст. Пас ҳеҷ чизе бар Ё пӯшида ва пинҳон нест.

«الفاني» «Ал-Ғанӣ»

Баъзе инсонҳо бо қасрҳои баландошёнаи худ ва ё бо мошинҳои боҳашамати худ ва ё бо пулҳое, ки дар банкҳо доранд, худро бой ҳисобида фахр мекунад. Аммо ҳақиқат инчост, ки танҳо Аллоҳ таъоло Ғанӣ аст, яъне бой аст. Аллоҳ бо зоти Худ аз ҳар чизи дигар бой аст. Ҳама чиз муҳтоҷи Аллоҳ ҳастанд. Ва Ғанӣ будан мутлақ аст, ки Аллоҳ таъоло ҳеҷ касро ба Худ шарик намекунад. Пас дар ҳақиқат Аллоҳ таъоло бо қудрати подшоҳиаш аз дигарон бениёз аст. Ва ҳама халқ дар ато ва эҳсонаш дар назди Ӯ фақир ҳастанд. Аллоҳ дар Қуръон фармуд: “Эй мардумон, шумо ба Аллоҳ муҳтоҷ ҳастед ва ҳамоно Аллоҳ бениёз ва сутудакор аст”. Фотир:15. Пас чихел Ӯ Ғанӣ набошад, ки ҳама чиз дар ин олам мулки Ӯст ва дар зери тадбири Ӯ мебошанд. Аллоҳ фармуд: “Ӯрост ончи дар осмонҳост ва ончи дар замин ва ончи дар миёни инҳо ва ончи зери хоки намонок аст”. Тоҳо:6. Одилӣ ва Ғанӣ будани Парвардигор ин аст, ки Ӯ таъоло соҳиб, фарзанд ва шарик надорад. Аллоҳ фармуд: “Кофирон гуфтанд: Аллоҳ фарзанд гирифтааст, Ӯ пок ва бениёз аст”. Юнус:68. Ва фармуд: “Ва Парвардигори ту бениёз ва соҳиби Раҳмат аст”. Анъом:133. Ва аз Ғанӣ будани Аллоҳ ин аст, ки ба Ӯ таъоло куфри кофирон ва гуноҳи гунаҳкорон зараре намерасонад. Аллоҳ фармуд: “Ва ҳарки шукргузорӣ кунад, ҷуз ин нест, ки барои нафъи хеш шукргузорӣ мекунад. Ва ҳарки носипосӣ кунад, пас Парвардигори ман Бениёзу Карим аст”. Намл:40. Аз назди Ӯ таъоло ба инфоқ кардан чизе кам намегардад. Аллоҳ дар ҳадиси Қудсӣ чунин фармуд: “Эй бандагонам, агар аввалини шумо ва инси шумо ва ҷинни шумо, дар як макон ҷамъ шаванд ва ҳар яке аз онҳо ончи мехоҳанд аз ман бипурсанд ва ман онро ато намоям, пас аз мулки ман чизе кам намегардад, магар ба мисли он аст, ки сӯзанеро ба баҳр дохил карда шавад”. Муслим.

«Ал-Фаттоҳ» «الفاتحة»

Ал-Фаттоҳ ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ў таъоло Довар дар миёни бандагонаш аст, ки дарҳои ризқ ва раҳматро барои онон мекушояд. Ал-Фаттоҳ ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръон як маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Бигӯ: Парвардигори мо дар рӯзи қиёмат миёни мо ҷамъ хоҳад кард, сипас ба ростӣ миёни мо ҳукм мекунад ва Ў Ҳукмкунандаи Доност". (Сураи Сабо, ояти: 26). Фотиҳ, яъне Ҳоким ва Қозӣ ва Фаттоҳ сиғаи муболаға аст. Пас Фаттоҳ, яъне Довари Некӯкор ва Бахшанда. Ва Довари Парвардигор бар ду навъ аст: 1. Доварӣ ва қазовати Ў бо фармони динӣ ва ҳукми ҷазоии Ў таъоло. 2. Довари Ў бо ҳукми тақдири Ў таъоло. Доварӣ ва қазовати Ў бо фармони динӣ ва ҳукми ҷазоии Ў, ҳамон шариъат ва қонуни Ўст, ки бар забони Паёмбаронаш ҳама он ниёзҳои мукаллафонро баён намудааст, ки онҳо ба василаи он ба роҳи рост ҳаракат мекунанд. Аммо довари Ў аз роҳи ҷазо додан ин аст, ки миёни Паёмбарон ва муҳолифонашон ва миёни дӯстон ва душманонашон доварӣ менамояд ва Паёмбарон ва пайравонашонро мавриди бузургдошт қарор дода наҷот медиҳад ва душманонашонро хор гардонида ҷазо медиҳад. Ҳамчунин дар рӯзи қиёмат дар миёни мардум доварӣ менамояд. Ва ба ҳар кас ба таври комил подоши корашро медиҳад. Аммо довари тақдири Ў таъоло, ин хайру шарр ва фоидаву зиёне аст, ки барои бандагонаш муқаррар дошта аст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Он чӣ Парвардигор барои мардум аз Раҳмат кушода созад, пас, ҳеҷ боздорандае онро нест ва он чӣ боздорад, пас, онро баъд аз Вай кушояндае нест. Ва Ўст Ғолибу Боҳикмат". (Сураи Фотир:2). Пас Аллоҳ таъоло Довар ва Қозии Доное аст, ки ҳазинаҳои бахшиш ва карами Худро барои бандагонаш мекушояд ва акси инро ба сӯи душманонаш сарозер менамояд ва ин мувофиқи Фазл ва Адли Ўст.

«Ал-Қоҳир, Ал-Қаҳҳор» «القاهر القهار»

Ал-Қоҳир, Ал-Қаҳҳор қалла қалолуҳу. Яъне, Ў касест, ки гарданҳо барояш хамшуда ва мутакаббирон хоршуда ва чеҳраҳо дар баробари Ў фурутаншуда ва ҳамаи чизро ғолиб омада ва халқҳо ба Ў зердаст шуданд ва барои Азамат, Бузургӣ ва Кибрёии Ў фурутан гаштанд. Номи Ал-Қоҳир дар Қуръон ду маротиба зикр шудааст ва аммо номи Ал-Қаҳҳор шаш маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва Ў ягонаи бисёр Ғолиб аст". (Сураи Раъд:16). Ва фармудааст: "Ва Ўст, ки бар бандагони худ, Ғолиб аст". (Сураи Анъом:18). Ва фармудааст: "Рӯзе, ки онҳо аз қабрҳо берун оянд, аз онҳо чизе бар Аллоҳ пӯшида набошад. Аллоҳ мепурсад: «Подшоҳии имрӯз аз они кист?» Боз Худ ҷавоб гӯяд: «Аз они Аллоҳи Ягонаи Ғолибу Қаҳҳор аст". (Сураи Ғофир:16). Ў зоте аст, ки бар тамоми ҷаҳониён Ғолиб мебошад ва ҳама махлуқот дар баробари Ў таслиманд. Аносири арбаа (об, хок, бод, оташ) ҷаҳони боло ва поён таслими қудрати Ў ҳастанд. Бинобарин ҳеҷ чизе рух намедиҳад ва ҳеҷ чизе аз ҳаракат намеистад, магар ба фармони Ў, ҳар ончи Ў бихоҳад, ҳамон мешавад. Ва ҳар ончи Ў нахоҳад, он анҷом намеёбад. Ҳама офаридаҳо ба Аллоҳ ниёз доранд. Онҳо молики фоидаҳову зарарҳо ва хайру шарри худ нестанд. Ҳаёту қудрат ва тавоноии Аллоҳ комил аст. Қаҳр ва ғолибии Ў низ комил аст. Аллоҳ фармудааст: "Рӯзе, ки ин замин ба ғайри ин замин бадал карда шавад ва осмонҳо низ бадал карда шаванд ва ҳама мардум ба ҳузури Аллоҳи ягонаи Ғолиб ҳозир шаванд". (Сураи Иброҳим: 48). Ва Аллоҳ фармуд: "Ва он касе ки аз аҳли Миср Юсуфро харид, ба зани худ гуфт: «Гиромӣ дор ҷои ўро, шояд ки моро нафъ диҳад ё ўро фарзанд гирем». Ва ҳамчунин Юсуфро дар замини Миср ҷой додем ва то ба ў илми таъбири хобҳоро биёмўзонем ва Аллоҳ ба амри Худ Ғолиб аст, лекин бештари мардум намедонанд". (Сураи Юсуф:21).

«القدوس» «Ал-Қуддус»

Ал-Қуддус ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ў таъоло аз ҳамаи айб ва аз ҳама бадию нуқсон поку муназзаҳ аст, зеро Ў ба сифатҳои ҷалолу камол васфшуда аст. Ал-Қуддус дар Қуръони Карим ду маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ҳар он чӣ дар осмон ҳаст ва он чӣ дар Замин аст, Аллоҳро, ки подшоҳи ниҳоят Пок ва Ғолибу Боҳикмат аст, ба Поки ёд мекунад". (Ҷумъа:1). Ал-Қуддус аз қудс гирифта шудааст. Яъне ўро пок донист ва бузург дошт ва ўро аз бади гардонид.

Бинобарин Ў муқаддас ва муаззам аст ва аз ҳар бадӣ ва нуқсон пок мебошад. Сифоти Ў таъоло аз ҳар айб ва нуқсон пок аст. Сифоти Бузургӣ ва Кибирё барои Ў собит аст. Пок донишани Парвардигор ин аст, ки камоли Ў аз гумонҳои бад маҳфуз аст. Ба монанди гумони ҷоҳилон, ки дар мавриди Ў гумони бад мебурданд. Гумоне, ки шоистаи Ў нест. Ҳар банда Парвардигорашро ситоиш кунад ва гӯяд: (Субҳоналлоҳ) ё (Қаддасаллоҳ) ё (Таъолаллоҳ), гуё ӯ солим будани Парвардигор аз ҳар айб ва ҳар камолеро аз барои ӯ собит мекунад. Имом Ибни Қаййим раҳимаҳуллоҳ дар бораи номи Ал-Қуддус ва Ас-Салом мегӯяд: (Аллоҳ таъоло беш аз ҳар чизе, ки ба ин ду ном номида шудааст, сазовор аст. Чун Ў аз ҳар айб ва нуқсон ва аз ҳар ҷиҳат пок аст. Бинобарин аз ҳар назар салом ва солими ҳақиқӣ мебошад. Аммо солим будани махлуқ ҳақиқӣ ва зотӣ нест). Бинобарин Аллоҳ таъоло аз ҳар айб ва нуқсоне, ки ба ҳаёли касе меояд, солим ва пок аст. Сифоти Ў аз ҳар айб ва нуқсон поканд. Корҳои Ў аз ҳар гуна айб ва нуқсон ва шарру ситам пок ва солим мебошанд. Бинобарин Аллоҳ таъоло беш аз ҳама сазовори ин ном аст, ки Ў худро бо ин ном пок қарор дода ва Паёмбараш ﷺ Ўро ба он пок донистааст. Пас Ў аз доштани фарзанд ё ҳамсар ё ҳамто ё шарик пок аст. Тавоноии Ў аз айби ҳастагӣ, илми Ў аз ғафлату фаромӯшӣ ва сухани Ў аз дурӯғ поку солим аст. Аллоҳ фармудааст: «Ва бигӯ: «Ҳамду ситоиш ба Парвардигорест, ки ҳеҷ фарзанд нагирифтааст ва Ўро ҳеҷ шарик дар мулкаш нест ва Ў ба нотаваҷҷиби шоиста нест, то ба ёрӣ муҳтоҷ шавад», Ўро бо таъзим бисёр зикр кун!». (Исроъ:111).

«القریب» «Ал-Қариб»

Ал-Қариб ҷалла ҷалолуҳу. Яъне Ба ҳар як нафар ба илм ва иҳотааш қариб аст ва ба парастандагонаш, соилонаш ва дӯстдоронаш ба нусрату қувват додан ва дуои ононро иҷобат кардан қариб аст. Ал-Қариб ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим се маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва ҳаргоҳ бандагонам аз ту дар бораи Ман бипурсанд, бигӯ: Ба ростӣ Ман қарибам". (Сураи Бақара:186). Ва инчунин фармудааст: "Ў шуморо аз замин пайдо кард ва шуморо дар он бошанда (ободкунанда) гардонид, пас, аз Вай талаби омурзиш кунед, боз ба сӯйи Ў ручӯъ кунед, ҳароина, Парвардигори ман Наздик ва иҷобаткунандаи дуо аст!". (Сураи Ҳуд:61). Яке аз номҳои Аллоҳ таъоло Ал-Қариб (яъне, наздик) аст. Наздикии Ў ду навъ аст: 1. Наздикии ом, ки он ин аст, илм ва огоҳии Ў ҳама чизро иҳота намуда ва дарбар гирифтааст. Огоҳӣ ва илми Ў ба инсон аз рағи гардан ҳам наздиктар аст. 2. Наздикии хос, яъне ба ин маъно, ки муҳаббат ва ёрии Ў ба дуокунандагон ва ибодатгузoron наздик мебошад. Аллоҳ фармуд: "Ва ҳар вақто бандагони Ман туро, аз ҳоли Ман савол кунанд, пас ҳароина, Ман наздикам, дуъои дуъокунандаро, вақте ки Маро дуъо мекунанд, қабул мекунам". (Сураи Бақара:186). Пас аз дарки маъноҳои наздикии ом ва хос, байни ин ки Аллоҳ бар болои Арш аст ва байни ин, ки наздик аст, зиддияте вуҷуд надорад. Пас Аллоҳ Парвардигорест, ки дар Наздик буданаш Пок аст. Боло ва бартар аст, бо вуҷуди боло буданаш Наздик аст. Паёмбар ﷺ фармуданд: "Агар банда ба Ман як ваҷаб наздик шавад, Ман як зироъ ба ӯ наздик мешавам ва агар як зироъ ба Ман наздик гардад, Ман ба андозаи як боз кардани ду даст ба ӯ наздик мешавам. Агар қадамзанон ба сӯйи Ман биёяд, Ман давон-давон ба сӯяш меоям". Бухорӣ ва Муслим.

«القيوم» «Ал-Қайюм»

Ал-Қайюм ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ё таъоло он зоте аст, ки ба нафси худ қоим аст, пас ба касе эҳтиёҷ надорад ва ҳама чиз ба Ё таъоло қоим аст, пас ҳамаи чиз ба ҷуз Ё ба сӯи Ё ба зоташ муҳтоҷ аст. Ал-Қайюм ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим се маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Аллоҳ (маъбуди барҳақ аст) ҳеҷ маъбуди ба ҳақ ҷуз Ё нест". (Сураи Бақара: 255). Ал-Қайюм аз номҳои неки Парвардигор аст. Ал- Қайюм, яъне он пайдоре аст, ки пайдориаш комил аст ва он ду маъно дорад: 1. Ё зоте аст, ки қоим ба зоти ҳудаш мебошад ва сифоти ӯ бузурганд ва аз ҳама офаридаҳояш бениёз аст. 2. Осмонҳо ва замин ва ҳама махлуқоте, ки дар байни онҳо ҳастанд, ба василаи Ё қоим гаштаанд. Ёст, ки онҳоро пайдо кард ва ончиро, ки сабаби бақо, салоҳ ва қиёми онҳо аст, фароҳам оварда аст. Ва Ё аз ҳар ҷиҳат аз ин махлуқот бениёз аст. Ва ин махлуқотҳо, ки ҳама аз ҳар ҷиҳат ба Ё таъоло ниёз доранд. Бинобар ин Ал Ҳаййул Қайюм он зоте аст, ки дорои камол аст ва ончи ки бихоҳад, онро анҷом медиҳад. Аллоҳ таъоло фармуд: "Оё касе ки Ё бар ҳар шахс ва ба ҷазои он ҷӣ амал кардааст, нигаҳбон бошад". (Сураи Раъд:33). Ва фармуд: "Ва ба дурустӣ ки чун бандаи Аллоҳ бархост, ки Аллоҳро ибодат кунад, қариб буда, ки бар он банда часпида шаванд". (Сураи Ҷинн:19). Ва фармудааст: "Аллоҳ Илоҳест, ки ҳеҷ маъбуде сазовори ибодат нест, магар Ё, Зиндаву Поянда ва Тадбиркунандаи олам аст". (Сураи Оли Имрон:2). Ва фармудааст: "Ва ниёиш кунад чеҳраҳои мардум барои Зиндаи Поянда, ҳароина, ҳар касе ки бори ситамро бардошт, ба матлаб нарасид". (Сураи Тоҳо:111).

«الكافى» «Ал-Кофй»

Ал-Кофй ҷалла ҷалолуҳу, яъне Кофй будани Ё субҳонаҳу ва таъоло барои ҳамаи бандагонаш дар ризқи онон ва идораи умури онон ва ислоҳи корҳои онон ва Кофй будани Ё барои дӯстони мӯъминаш ва риоя ва қувват додани онон аст. Ал-Кофй ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим як маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Оё Аллоҳ барои бандааш Кофй нест?! Туро ба онон, ки ғайри Илоҳанд, метарсонанд. Ва ҳар касро, ки Аллоҳ гумроҳ кунад, пас Ёро ҳеҷ роҳнамояндае нест". (Сураи Зумар, ояти 36). Пас Аллоҳ таъоло бандагонашро дар тамоми ончи ба он ниёз доранд, Кофй ва Басанда аст. Ба таври хос мӯъминон ва касонеро кифоя мекунад, ки бар Ё таваккал намуда ниёзҳои динӣ ва дунявӣ худро аз Ё меҳаҳанд. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ва Аллоҳ кофиронро бо хашмашон бозгардонид, ҳеҷ манфиате наёфтанд. Ва Аллоҳ дар муқаддимаи ҷанг аз тарафи мӯъминон кифоят кард. Ва Аллоҳ Тавонои Ғолиб аст". (Сураи Аҳзоб, ояти 25). Ва фармудааст: "Ҳамоно Мо туро аз шарри тамасхуркунандагон Басандаем". (Сураи Ҳиҷр, ояти 95). Ҳулаймӣ раҳимаҳуллоҳ гуфт: Ал-Кофй ҷалла ҷалолуҳу, яъне кифоят будани Ё ба ҳама чиз дар ягонагиаш воқеъият дорад. Ба мо ҷоиз нест, ки касеро ибодат кунем, магар Ёро ва натарсем, магар аз Ё ва умед надошта бошем, магар аз Ё таъоло. Албатта Аллоҳ таъоло ба бандагонаш дар ризқ, зиндагӣ, ҳифз, нусрат ва иззат Кифоякунанда аст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Пас агар аҳли китоб имон биёваранд, монанди ончи шумо имон овардед, пас роҳ ёфтанд ва агар баргаштанд, пас ҷуз ин нест, ки онҳо дар муҳолифатанд. Пас зуд бошад, ки Аллоҳ туро аз шарри онҳо кифоят кунад ва Ё Шунавои Доно аст". (Сураи Бақара, ояти 137).

«النكبر» ХУДПИСАНДӢ

Аллоҳ таъоло фармуд: «Пас ба сӯи вай ваҳй фиристодем, ки киштиро ба ҳузури Мо ва бо фармони мо бисозад. Пас чун фармони Мо ояд ва танур чуш занад, аз ҳар ҷинс ду танро ва касони худро, магар аз онҳо касе, ки бар вай гуфтаи Ҳақ пешӣ гирифтааст, дар кишти дарор! Ва дар бораи онон, ки ситам кардаанд бо Ман суҳан мағӯ! Ба дурустӣ ки онҳо фарқ шудагонанд». (Сураи Муъминун: 27).

Ва фармудааст: «Бешубҳа Аллоҳ он чиро, ки пинҳон медоранд ва он чиро, ки ошкор мекунанд, медонад. Ҳамоно Ё саркашонро дӯст намедорад». (Сураи Наҳл: 23).

Паёмбар ﷺ фармуданд: «Як мард бо такаббури баланд бо либосҳояш фахркунон роҳ мерафт, ки Аллоҳ таъоло ба замин фармон дод, то ўро фуру барад ва он то рӯзи қиёмат дар он боқӣ мемонад». Худписандӣ ин аввалин гуноҳ бар зидди Аллоҳ аст, ки фармуд: «Ва чун ба фариштагон гуфтем: «Ба Одам сачда кунед, пас сачда карданд, магар Иблис ки қабул накард ва саркашӣ намуд ва аз кофирон гашт». (Сураи Бақара: 34). Паёмбар ﷺ фармуданд:

«Худписандӣ ин қабул накардани ҳақиқат ва таҳқир кардани мардум мебошад». Аллоҳ фармуд: «Ва рухсораи худро аз мардум матоб ва дар замин хиромон роҳ марав, ба дурустӣ ки Аллоҳ ҳар нозандаи худситояндаро дӯст намедорад». (Сураи Луқмон: 18). Ва фармуд: «Ин сарои бозпасинро барои онон муқаррар мекунем, ки дар замин такаббур ва фасод наметалабанд. Ва оқибати некӯ аз он парҳезгорон аст». (Сураи Қасас: 83). Паёмбар ﷺ фармуданд: «Оё шумо мехоҳед дар бораи аҳли дӯзах бидонед? Пас фармуданд: Онҳо душмани бераҳм, бахил ва мутакаббир ҳастанд». Ва фармуданд: «Ҳар одами мутакаббир ва худписанд дар рӯи замин, ба ғазаби Аллоҳ дучор мешавад». Ва фармуданд: «Касе, ки дар дил як зарра такаббур дорад, ба биҳишт дохил нагардад».

«الكريم الاكرم» «Ал-Карим, ал-Акрам»

Ал-Карим, Ал-Акрам ҷалла ҷалолуҳу. Ал-Карим, яъне хайри бисёр ва фоидаи бузургоранда аст. Он зоте, ки бемуқобил эҳсон мекунад. Ва Ал-Акрам, яъне бисёр хайркунанда, ки бо ӯ карим баробар намешавад. Номи Ал-Карим дар Қуръони Карим се бор омадааст, аммо номи Ал-Акрам як бор омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Чӣ туро нисбат ба Парвардигори Каримат мағрур сохта аст?". (Сураи Инфитор:6). Ва фармудааст: "Бихон ва Парвардигорат Каримтар (бузургвортар) аст. Он кас, ки бо василаи қалам инсонро илм омӯхт. Он чиро, ки инсон намедонист омӯхт". (Сураи Алақ:3,5). Ва фармудааст: "Ва ҳар, ки шукргузорӣ мекунад, ҷуз ин нест, ки барои нафъи хеш шукргузорӣ мекунад ва ҳар ки носипосӣ кунад, пас Парвардигори ман Бениёзу Карамкунанда аст". (Сураи Намл:40). Неъматҳо ва эҳсонҳои Илоҳӣ ҳама аз осори Меҳрубонӣ ва Бахшиш ва Карамии ӯ мебошанд ва хубиҳои дунё ва охират ҳама аз нишонаҳои Раҳмати ӯ ҳастанд. Шайхул Исломи раҳимаҳуллоҳ мегӯяд: (Аллоҳ таъоло баъди баёни ин, ки ӯ ҳама чизро офаридааст, Худашро ба Карам ва Бахшиш васф намудааст. Ва Худро Бузургвортар ва Бахшандатар номид, то равшан шавад, ки ба махлуқоташ неъмат медиҳад ва онҳоро ба ҳадафҳои писандида мерасонад. Чунончи фармудааст: "Он Парвардигоре ки ҳама чизро биофарид, пас онҳоро дурустандом кард. Он Зоте, ки андоза кард, пас ба роҳи дуруст ҳидоят намуд". (Сураи Аъло, ояти 2,3). Калимаи Карам ҳама хубиҳоро шомил мешавад ва мақсад аз он фақат бахшидан ва додан нест, балки ато ва бахшиш маънои онро комил мегардонад. Калимаи Акрам бар ин далолат менамояд, ки танҳо ӯ Бахшандатар ва Бузургвортар аст.

«اللطيف» «Ал-Латиф»

Ал-Латиф ҷалла ҷалолуҳу. Он зоте аст, ки илми Ё амрҳои дақиқро фаро гирифтааст ва он зоте, ки Раҳмат ва хайрашро ба бандагонаш ба роҳҳои махфӣ мерасонад. Ал-Латиф дар Қуръони Карим ҳафт маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Дарнамеёбанд Ёро чашмҳо ва Ё дармеёбад чашмҳоро ва Ё ниҳоят Меҳрубону Бохабар аст". (Сураи Анъом:103). Ва фармуд: "Аллоҳ бар бандагони Худ Меҳрубону Латиф аст, ҳар киро хоҳад рӯзӣ медиҳад ва Ё Тавабною Ғолиб аст". (Сураи Шӯро:19). Ал-Латиф аз номҳои неки Парвардигор аст. Он зоте аст, ки нисбат ба банда дар умури берунӣ Лутф ва Марҳамат дорад. Пас Ё бандаро ба сӯйи ончи ки ба салоҳ ва суди ӯст, бе ин ки банда ҳис кунад, пеш мебарад. Ин аз осори Илм, Карам ва Раҳмати Ёст. Бинобарин Латиф ду маъно дорад: 1. Ё Огоҳ аст ва илму огоҳии Ё бар розҳо ва умури пӯшидаву пинҳон, сирри дилҳо ва умури ғайбӣ ва ҳар ончи, ки дақиқ ва борик аст, ихота намудааст. 2. Лутф ва Меҳрубонии Ё нисбат ба бандааш ба он сабаб аст, ки эҳсони Худро бар банда комил мегардонад ва ӯро шомили Карам ва Бузургвории Худ қарор медиҳад ва ба мақомҳои боло мебардорад. Ёро ба сӯйи осонӣ ва кушоиш мебарад ва аз сахтӣ дур медорад. Ва ҳама навъҳои мушкилоти ногуворро сабаби саодати ӯ мегардонад. Ҳамон гунае, ки Паёмбаронро ба василаи азият ва озори қавмашон ва бо ҷиҳод дар роҳи Аллоҳ имтиҳон кардааст. Чуноне ки Аллоҳ таъоло аз аҳволи Юсуф (алайҳис салом) хабар дода баён намудааст, ки ин ҳолат оқибати нек барои ӯ дар дунё ва охират аст. Лутф ва Карамии Парвардигорро наметавон дарк кард, зеро он дар тасаввур ва ҳаёл намеғунҷад. Аллоҳ таъоло ба бандагонаш Меҳрубон аст ва ба дӯстонаш Лутф дорад.

Ал-Муъмин қалла қалолаҳу. Яъне Ў он зоте аст, ки Худаширо бо сифоти камол ва ҳам бо камоли мутлақ, ки дар зебои сутуда аст, васф мекунад. Он Парвардигоре, ки Паёмбаронаширо фиристод ва китобҳояширо бо нишонаҳо ва далелҳо нозил кард. Ва Паёмбаронаширо бо далелҳо ва ҳуҷҷатҳо, ки онҳо содиқ ҳастанд, тасдиқ намудааст.

Аллоҳ таъоло фармудааст: «Ўст он Аллоҳе, ки нест ҳеҷ маъбуде магар Ў, подшоҳу аз ҳамаи айбҳо ниҳоят пок аст. Аз нуқсон солим, амондиханда, нигоҳбону ғолибу худихтиёру бузургвор аст. Аз шарик муқаррар кардани онҳо Ў пок аст». (Сураи Ҳашр:23). Ал-Муъмин қалла қалолаҳу ба маънои гувоҳидиханда аст, ки Аллоҳ таъоло фармуд: «Аллоҳ гувоҳӣ дод, ҳароина ҳеҷ маъбуди барҳақ ғайри Ў нест». (Оли Имрон:18). Ин гувоҳии бузург ва тасдиқи бузург аст. Имом Муҷоҳид раҳимаҳуллоҳ гуфт: АлМуъмин он зоте аст, ки Худаширо якто мегӯяд. Ва Ў он зоте аст, ки барои бандагонаш ваъдаҳои Худро тасдиқ мекунад. Аллоҳ фармудааст: «Ва муттақиён гӯянд: «Сипосу ситоиш аз он Аллоҳ аст, ки ваъдаи Худро бар мо рост гардонид ва моро аз замин мерос дод, ҳар ҷо ки бихоҳем аз Ҷаннат ҷой мегирем», пас, (Биҳишт) барои амалкунандагон чӣ хуб музди нек аст». (Сураи Зумар:74). Ва фармудааст: «Сипас, ваъдари дар ҳаққи онҳо рост кардем, пас онҳоро ва ҳар киро, ки хостем, бираҳонидем ва азҳадгузарандагонро ҳалок кардем». (Сураи Анбиё:9). Ва фармудааст: «Аллоҳ ваъда кардааст ва Парвардигор ваъдаи Худро хилоф намекунад, валекин аксари мардум намедонанд». (Сураи Рум:6). Ў таъоло гумонҳои бандагонаширо гувоҳӣ медиҳад. АлМуъмин он зоте аст, ки мардум аз зулми Ў дар амон ҳастанд: «Ҳаройина, Аллоҳ бар мардум чизе ситам намекунад, валекин мардуманд, ки бар худ ситам мекунанд». (Сураи Юнус:44).

«الملكبر»

«Ал-Мутакаббир»

Ал-Мутакаббир ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ё таъоло Бузург, Боазамат, Олитар ва Бартар аз сифатҳои халқаш аст. Ва Ё Ғолибу Пирӯз бар золимони онҳо ва ба ин исм ҷуз Ё субҳонаҳу ва таъоло касеро мадҳу ситоиш карда намешавад. Ал-Мутакаббир ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръон як маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Пирӯзманд, Ҷаббор (ҷубронкунанда) ва шоистаи Азамат ва Бузургӣ аст. Аллоҳ аз он чи барои Ё шарик меоваранд, пок аст". (Сураи Ҳашр:23). Пас Аллоҳ таъоло аз онҳо ки бузург аст, аз бадӣ, нуқсон, айб бартар мебошад. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Донои ниҳон ва ошкор аст, бузург ва баландмартаба аст". (Сураи Раъд: 9). Ва фармудааст: "Ва назди Аллоҳ шафоъат суд намебахшад, магар барои касе ки барои Ё дастуре дода бошад, то он гоҳ ки аз дилҳои онҳо изтироб дур карда шавад, гӯянд: Парвардигори шумо чӣ чиз фармудааст?. Гӯянд: «Сухани рост фармудааст ва Ё Баландмартабаву Бузург аст". (Сураи Сабо:23). Ва фармудааст: "Бузургворӣ дар осмонҳову замин хоси Ёст ва Ёст Ғолибу Ҳаким". (Сураи Ҷосия:37). Сиғаи дигари ин ном Ал Кабир ва Ал Акбар аст. Ал Мутакаббир яке аз номҳои зебои Аллоҳ буда дар Қуръони Карим ва аҳодиси Набавӣ зикр шудааст. Сифати кибриёву такаббури вақте ба Аллоҳ нисбат дода шавад, як маъно аст ва вақте ба махлуқ нисбат дода шавад, маънои дигар дорад. Такаббурӣ ва кибриёӣ вақте ба Аллоҳ нисбат дода шуд, ин ба маъноест, ки Ё баландмартаба буда аз айбу нуқсон пок мебошад. Аллоҳ Мутакаббир аст, яъне кудрати мутлақро дорост ва Ё азали мебошад ва Ё ба монанди махлуқот нест. "Ва ба фариштагон гуфтем: Одамро сачда кунед!. Ҳама сачда карданд ҷуз Иблис, ки рӯй гардонд ва бартарӣ ҷуст. Ва ӯ аз кофирон буд. (Бакара: 34). Дар мавриди кибру ғурур дар Қуръон оятҳо зиёданд.

«المجيب»

«Ал-Муџиб»

Ал-Муџиб џалла џалолуху. Яъне он зоте аст, ки дар муџобили дуо ва суол ато, џабул ва истиџобат мекунад. Ў таъоло бузург ва пок аст. Ал-Муџиб дар Қуръони карим як маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ҳамоно Парвардигорам Наздик ва Иџобаткунанда аст". (Сураи Ҳуд: 61). Яке аз номҳои Аллоҳ таъоло Ал-Муџиб аст, ки дуои дуокунандагон ва хостаҳои ҷӯяндагон ва ибодат бандагони фармонбардорро џабул мекунад. Иџобат ва џабули Ў бар ду навъ аст: 1. Иџобати ом, ки дуои ҳар касеро, ки чизе аз ӯ бихоҳад ва ё Ўро ба қасди парастии садо бикунанд, иџобат менамояд. Аллоҳ таъоло фармуд: "Парвардигори шумо мегӯяд; Маро ба фарёд бихонед, то бипазирам". (Сураи Ғофир:60). Дуои дархост ин аст, ки банда бигӯяд: "Бор Илоҳо! Фалон чизро ба ман бидеҳ ва фалон чизро аз ман дур намо". Ин дуоро шахси муъмини некукор ва шахси фосиқи гунаҳкор ҳарду мекунанд ва Аллоҳ таъоло тибқи ҳолати онҳо ва бо ҳикмати Ҳуд, дуои ҳар касеро бихоҳад џабул мекунад. Бо ҳамин сабаб бо Раҳмату Қарами Парвардигор ва фарогир будани эҳсони Ў, ки шахси некукор ва бадкорро дарбар мегирад, намоён мешавад. Аз ин рӯ фақат џабул шудани дуо бар хуб будани ҳолати дуокунанда далолат намекунад. Магар ин, ки чизе ҳамроҳи ӯ бошад, ки ба ростгӯӣ ва ҳақ будани ӯ далолат кунад. Ба монанди дуо Паёмбарон, ки дар ҳаққи қавмашон ё бар зидди онҳо дуо мекарданд ва Аллоҳ дуои онҳоро иџобат менамуд. Ва ин садоқат ва муҳтарам будани онҳо дар назди Аллоҳро далолат мекунад. 2. Иџобати махсус, ки дорои чанд сабаб аст, аз он ҷумла, дуоҳо дар ҳолати сахтӣ ва балоҳо, ки Аллоҳ онро мепазирад. Аллоҳ фармуд: "Кист он, ки чун Ўро бихонед, дармондари иџобат мекунад ва сахтиро мебардорад".

(Намл:62).

«Ал-Муҳит»

«الفهيط»

Ал-Муҳит ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ў таъоло он зоте аст, ки аз илми Ў чизе пӯшида наместонад ва ҳамаи чизро ба илм ихота намудааст ва адади ҳар чизро шуморидааст. Ал-Муҳит ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони карим ҳашт маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Огоҳ бош, ки онҳо аз лиқои Парвардигорашон дар шакканд ва огоҳ бош, ки Ў ба ҳамаи чиз ихота дорад". (Сураи Фуссилат: 54). Ва фармудааст: "Аз они Аллоҳ аст, ончи дар осмонҳо ва ончи дар замин аст. Ва Парвардигор аз ҳар чиз комилан огоҳ аст ва ба ҳама чиз ихота дорад". (Сураи Нисо: 126). Ва фармудааст: "Ва агар бурдобрӯй ва тақво пеша кунед, ҳилагари онҳо ба шумо ҳеҷ зараре намерасонад, ҳеҷ шакке нест, Аллоҳ ба ончи анҷом медиҳед медонад ва ихота дорад". (Оли Имрон: 120). Ў зоте аст, ки илм, қудрат ва меҳрубонию Ў ҳар чизро ихота намуда дарбар дорад. Илми Ў ҳама маълумот ва биноию Ў ҳама диданиҳо ва шунавоию Ў ҳама шунавоиҳоро дар ихота дорад. Ва қудрату хости Ў дар тамоми мавҷудот нуфузкунанда аст. Раҳмати Ў аҳли замин ва осмонҳоро дарбар гирифта ва тамоми махлуқот мағлуби қудрати Ў ҳастанд. Аллоҳ фармудааст: "Ва Аллоҳ аз ҳар тарафи онҳо ихотакунанда аст.". (Сураи Буруҷ: 20). Ихота Аллоҳ таъоло ихотаи комил аст, ки ҳеҷ кас аз он гурехта наметавонад. Аллоҳ фармудааст: "Аллоҳ он Зотест, ки ҳафт Осмонро офарид ва аз Замин монанди он (ҳафт қабат) офарид, ҳукми Аллоҳ дар миёни онҳо нозил мешавад, то бидонед, ки албатта, Ў бар ҳама чиз тавоност ва албатта ҳар чизро аз рӯи илми Худ ихота кардааст". (Сураи Талоқ: 12). Аллоҳ ба ончи кофирон макр мекунад ва дурӯғ мегӯянд, медонад. Аллоҳ фармудааст: "Ҳароина Мо барои ситамгарон оташеро, ки саропардаҳои он онҳоро ихота мекунад, муҳайё кардаем". (Сураи Каҳф: 29).

«**الملك | الملك | الملك**»

«Ал-Молик, Ал-Малик, Ал-Моликул-Мулк»

Ал-Молик, Ал Малик, Ал-Моликул-Мулк қалла қалолуҳу.

Яъне, он зоте, ки мулки осмонҳо ва замин ва ончи дар байни онҳост аз онӣ Ёст, болои Ё Малике ва ё чизе нест, магар поин аз Ёст, мулки комил ҳама азони Ёст ва дар ҳамаи коинот тасарруф кардан аз онӣ Ёст ва Ё Молики ҳамаи чиз аст ва Малик бар бузургии мулки Ё таъоло далолат мекунад. Исми Ал-Молик дар Қуръони Карим панҷ маротиба ва исми Ал-Малик як маротиба ва исми Ал-Моликул-Мулк ду маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ёст он Аллоҳе, ки нест ҳеҷ маъбуде магар Ё, Подшоҳ ва аз ҳамаи айбҳо пок аст. Аз нуқсон солим, амондиҳанда, нигоҳбону ғолибу худихтиёру бузургвор аст. Аз шарик муқаррар кардани онҳо Ё пок аст". (Сураи

Ҳашр:23). Ва фармудааст: "Дар маҷлиси ростини (бас гири ми) назди Подшоҳи бар ҳама чиз тавоно нишастаанд".

(Сураи Қамар: 55). Ва фармудааст: "Бигӯ: Бор Илоҳо, Туй соҳиби мулк, ҳар киро хоҳӣ мулку салтанат медиҳӣ ва мулкро аз ҳар касе ки хоҳӣ, бозмегири ва ҳар киро хоҳӣ, иззат медиҳӣ ва ҳар киро хоҳӣ, хор мегардонӣ. Ба дасти Туст ҳама некӣ. Ҳароина Ту бар ҳар чиз Тавоноӣ". (Сураи Оли Имрон: 26). Пас Ё дорои сифати фармонравой аст. Ва ин сифати бузург хоси он зоте аст, ки дорои тасарруфи мутлақ дар халқ ва амр ва ҷазо мебошад. Ҳама ҷаҳони ҳастӣ ва бандагон дар ихтиёри Ё ҳастанд ва ҳама ниёз ба Ё доранд. Ва Аллоҳ ба махлқоташ ҳукм намуд, ки ба Ё бандагӣ намоянд. Бинобарин дар азамат ва бузургие, ки дар ин се ном баён шудааст, каме биандешем.

Парвардигор, фармонраво ва маъбудӣ мардум, ки ин нисбатҳои сегона шомил тамоми қавоиди имон ҳастанд.

Малик, яъне фармонраво, амркунанда, наҳйкунанда, иззатдиҳанда ва хоркунанда аст. Бинобарин барои мо ҷои нест, ки ба касе ҷуз Ё паноҳ бубарем ва аз касе ба ғайр аз Ё кӯмак бихоҳем.

«المهمين» «Ал-Муҳаймин»

Ал-Муҳаймин ҷалла ҷалолуҳу. Яъне Ё таъоло қоим бар амалҳо, ризқҳо ва аҷалҳои халқи Худ мебошад. Ва Ё ҳоли халқро медонад ва бар онҳо қодир, ҳифзкунанда ва ба илми Худ онҳоро ихотақунанда аст. Ал-Муҳаймин ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони карим як маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Ёст он Аллоҳе, ки нест ҳеҷ маъбуде магар Ё, подшоҳу аз ҳамаи айбҳо ниҳоят пок аст. Аз нуқсон солим, амондиҳанда, нигоҳбону ғолибу худихтиёру бузургвор аст. Аз шарик муқаррар кардани онҳо Ё пок аст". (Сураи Ҳашр: 23). Парвардигоре, ки бар чизҳои пӯшида ва ончи дар дилҳо пинҳон аст, огоҳ ва хабардор аст. Ё зоте аст, ки илм ва огоҳии Ё ҳар чизро дар ихота дорад. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва он касе ки аз аҳли Миср Юсуфро харид, ба зани худ гуфт: «Гиромӣ дор ҷои ёро, шояд, ки моро нафъ диҳад ё ёро фарзанд гирем». Ва ҳамчунин Юсуфро дар замини Миср ҷой додем ва то ба Ё илми таъбири хобҳоро биёмӯзонем ва Аллоҳ ба амри Худ ғолиб аст, ва лекин бештари мардум намедонанд". (Сураи Юсуф:21). Имом Бағавӣ раҳимаҳуллоҳ мегӯяд: (Муҳаймин, яъне он зоте аст, ки Муроқиб ва Гувоҳ бар амалҳои бандагонаш мебошад. Ва ин қавли Ибни Аббос, Муҷоҳид ва дигарон аст, ки яъне Муҳаймин ба маънои Муроқиб аст). Дар Қуръони карим қиссаи Мусо алайҳис салом ва Фиръавн омадааст, ки дар он Муроқиб будани Аллоҳ таъоло хабар медиҳад, Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва ба сӯи модари Мӯсо илҳом фиристодем, ки «Шир бидеҳ ёро, пас, чун бар вай битарсӣ, ёро дар дарё биандоз ва матарс ва андӯҳ маҳӯр, ҳаройина, Мо ёро ба сӯи ту бозрасонанда ва ёро аз пайғамбарон гардонанда ҳастем!». (Сураи Қасас:7). Ва фармудааст: "Ва ба ростӣ ба сӯи ту Китобро фурӯ фиристодем, он чӣ аз китобе ки пеш аз вай буд, боваридоранда ва нозиру нигоҳбон бар вай аст". (Сураи Моид:48).

«النور» «Ан-Нур»

Аллоҳ таъоло фармуд: «Аллоҳ нури осмонҳо ва замин аст. Мисоли нури Вай монанди тоқе аст, ки дар он чароғ аст, он чароғ дар шиша аст, он шиша гӯё ситораи дурахшанда аст, афрӯхта мешавад аз равғани дарахти бо баракати зайтуне аст, ки на ба самти машриқ рӯйидааст ва на ҷониби мағриб, наздик аст, ки равғани вай худ равшанӣ бидиҳад, агарчӣ ўро оташ нарасида бошад, равшанӣ бар равшанӣ аст, роҳ менамояд Аллоҳ бо нури Худ ҳар киро хоҳад ва баён мефармояд Аллоҳ ин мисолҳоро барои мардум ва Аллоҳ ба ҳар чиз Доно аст». (Сураи Нур:35). Паёмбар ﷺ фармуданд: «Бор Илоҳо! Ситоиш Турост, Ту нури осмонҳо ва замин ҳастӣ ва нури ончи дар байни онҳост». (Бухорӣ). Инчунин фармуданд: «Аллоҳ таъоло намехобад ва барои Ў шоиста нест, ки бихобад. Тарозуро сабук ва сангин мекунад амали шаб, пеш аз рӯз ба сӯйи Ў боло меравад. Ва амали рӯз пеш аз шаб ба сӯйи Ў боло меравад. Ҳиҷоби Ў нур аст, агар онро дур намояд, нурҳои чеҳрааш то онҷо, ки биноии Ўст, офаридаҳояшро месӯзонад». (Муслим). Ибни Саъдӣ раҳимаҳуллоҳ гуфт: (Яке аз номҳо ва сифоти Аллоҳ АнНур аст, ки сифати бузурги Ўст). Ў зоте аст, ки ба василаи Ў ҳама ҷаҳон равшан шуда ва бо нури чеҳраи Ў торикиҳо равшан гашта ва Арш ва Курсӣ ва Осмонҳои ҳафтгона ва ҳама ҷаҳони ҳастӣ мунаввар шудааст. Нур бар ду навъ аст: 1. Нури ҳиссӣ; Ба монанди ҷаҳони ҳастӣ, ки нураш аз нури Ўст. 2. Нури маънавӣ; Яъне дилҳо ва рӯҳҳоро аз китоби Аллоҳ ва суннати Паёмбараш равшан ва мунаввар мегардонад. Аҳли илм иқрор мекунанд, ки Нур сифоти Аллоҳ аст, ки мулозими зоти Ўст ва аз Ў ҷудо намешавад ва дар махлуқе ҳулул намекунад. Аммо нури махлуқ нуре аст, ки бо сабабе ба он муттасиф мешаванд. Вақте, ки имони шахси муъмин комил шавад, Аллоҳ қалби ўро нурунӣ мегардонад.

«الْحَدِيثُ» «Ал-Ҳодӣ»

Ал-Ҳодӣ ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ӯ он зотест, ки ба халқ маърифат ва Парвардигориашро илҳом карда ва ононро ба сӯи маслиҳатҳо ва касби ризқашон роҳнамоӣ кардааст.

Ва Ӯ касест, ки халқро бар роҳи хайр ва шарр далолат карда ва касе аз ононро хоҳад ба сӯи роҳи рости ҷидояти тавфиқ ва илҳом менамояд. Ал-Ҳодӣ дар Қуръони Карим ду маротиба зикр шудааст. Аллоҳ фармудааст: "Ва Парвардигори ту барои роҳнамоӣ ва ёрии ту кофӣ аст". (Фурқон: 31). Ва мефармояд: "Ва ҳамчунин барои ҳар Пайғамбар аз гунаҳгоруни кофирон душманон сохтаем. Ва бас аст, ки Парвардигори ту Раҳнамову Нусратдиҳанда аст". (Нисо:31). Аллоҳ инсонро ба чаҳор сурат ҷидоят мекунад: 1. Ҷидоят, ки шомили ҳар шахси мукаллаф аст. Ба монанди ақл, ҳушёрӣ ва донишмандии зарурӣ: "Гуфт:Парвардигори мо Он аст, ки ҳар чизро сурати сазовори ӯро дод ва онро роҳнамоӣ кард". (Тоҳо:50). 2. Бо даъвати мардум ба воситаи Паёмбарон ва фиристодани китобҳо, онҳоро ҷидоят мекунад: "Аз онҳо вақте ки сабр карданд ва ба оёти Мо яқин оварданд, пешвоёне пайдо кардем, ки бо фармони Мо ба ҷидояти мардум пардохтанд". (Сачда: 24). 3. Ҷидояти тавфиқӣ, ки он хоси касоне мебошад, ки ҷидоят ёфтанд: "Ва ононе, ки роҳёфтаанд, ҷидояти онҳоро Аллоҳ зиёда кард ва ба онҳо тақвияшонро дод". (Муҳаммад:17). 4. Ҷидоят дар охира ба сӯи ҷаннат: "Ситоиши Парвардигореро, ки ба ин неъматӣ ҷовидона раҳнамун сохт". (Сураи Аъроф:43). Аллоҳ тамоми ақвол ва афъолаш ҷидоят мебошад: "Ва сухани Парвардигори ту ба ростӣ ва инсоф тамом (комил) аст. Сухани Ӯро ҳеҷ табдилкунандае нест. Ва Ӯст Шунавову Доно". (Анъом:117). Аз Парвардигор мепурсем, ки моро ба ончи дӯст медорад ва меписандад, ҷидоят кунад. Аз Ӯ ёрӣ хоста мешавад ва таваккали мо бар Ӯст. Аллоҳ фармуд: "(Эй Муҳаммад,) ҷидояти онҳо бар ту лозим нест, валекин Аллоҳ ҳар киро хоҳад ҷидоят мекунад". (Бақара:272).

«الواحد والاول» «Ал-Воҳид, Ал-Аҳад»

Ал-Воҳид, Ал-Аҳад ҷалла ҷалолуҳу. Яъне, Ў таъоло якто аст, ки ҳамеша ягона аст ва ҳамроҳи Ў касе дар зоташ, сифатҳояш, амалҳояш нест ва Ў Парвардигоре аст, ки Илоҳияташ Ягона аст. Ва ба Ягонагияш шоистаи ибодат мебошад. Номии Ал-Воҳид дар Қуръони Карим бистуду маротиба ва номии Ал-Аҳад як маротиба зикр шудааст.

Аллоҳ таъоло фармуд: "Бигӯ, Аллоҳ Офарандаи ҳама чиз аст. Ва Ў Ягона ва Тавоно аст". [Сураи Раъд:16]. Ва фармудааст: "Бигӯ, Ў Аллоҳи Ягона аст". [Сураи Ихлос: 1]. Ў зоте аст, ки дар ҳама камолот ягона ва якто ва шарике надорад. Ва бандагон бояд дар қалб, гуфтор ва амал ўро Ягона бидонанд ва ба камоли мутлақ ва ягонагии ў иқрор намоянд ва дар навъҳои ибодатҳо чизеро шарикӣ ў қарор надиҳанд. Аҳад он зоте аст, ки дар ҳар камол, зебӣ, ситоиш, ҳикмат ва раҳмат ягона аст. Ў дар сифоти камол ҳамонанд ва ҳамтӯе надорад. Ў дар зинда будан ва пайдорӣ ва қудрат ва доноӣ ва азамат ва бузургӣ ва дигар сифатҳояш ягона ва яктост. Ягонагии Ў баёнгарии он аст, ки Ў Парвардигори комил ва сарвари Бузург аст, ки дар тамоми корҳо, рафъи ниёзҳо ва дафъи балоҳо дар дасти Ўст. Парвардигоре, ки ба ҳама сифоти камол муттасиф мебошад ва сифоти Ў дар ниҳояти камол қарор доранд. Ба сурате, ки ҳалоиқ наметавонанд баъзе аз ин сифотро бо қалби худ ихота намоянд ва забонҳояшон аз баёни он кутоҳ ва ноотавон аст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Ва Аллоҳ гуфт: «Ду маъбуд магиред, ҷуз ин нест, ки Вай Аллоҳи Ягона аст. Пас, аз Ман битарсед!». (Сураи Наҳл:51). Ва фармудааст: "Рӯзе, ки онҳо аз қабрҳо берун оянд, аз онҳо чизе бар Аллоҳ пӯшида набошад. Аллоҳ пурсад: Подшоҳии имрӯз аз он кист? Боз Худ дар ҷавоб гӯяд: Аз он Аллоҳи Ягонаи Ғолибу Қаҳҳор аст". (Сураи Ғофир:16).

«Ал-Восиъ»

«الواسع»

Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу, яъне Ў он зоте аст, ки ҳамаи чизро ба Раҳмат ва Илм фаро гирифтааст ва ризқи Ў ҳамаи халқашро фаро гирифта, ягон кас санои Ўро баҷо оварда наметавонад. Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу дар Қуръони Карим нуҳ маротиба омадааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Албатта Аллоҳ Кушоишгару Доно аст". (Сураи Бақара, ояти 115). Инчунин мефармояд: "Вале Парвардигор ба шумо ваъдаи омӯрзиши Худ ва фузӯнии неъматро медиҳад ва Аллоҳро Фазлу Раҳматаш ва тамоми сифоташ Васеъ аст ва аз ҳама чиз Огоҳ мебошад". (Сураи Бақара, ояти 248). Пас сифоти Парвардигор Восеъ ва Густурда мебошад. Тавре, ки ҳеҷ кас наметавонад ситоиши Ўро бояду шояд бигӯяд. Балки Ў таъоло ҳамон гуна аст, ки Худро Сутуда, Азамат, Подшоҳ ва Фармонраво номид, зеро фазлу эҳсони Ў Восеъ аст. Вучуд ва карами Ў фаровон ва бузург мебошад. Аллоҳ таъоло фармуд: "Азоби Худро ба ҳар ки хоҳам мерасонам ва Меҳрубони Ман ҳама чизро ихота кардааст, пас онро барои касоне хоҳам навишт, ки парҳезгорӣ мекунанд ва закот медиҳанд ва касоне, ки ба оёти Мо мӯътақид ҳастанд". (Сураи Бақара, ояти 156). Ал-Восиъ ҷалла ҷалолуҳу инчунин ба маънои Восеъул Ғанӣ аст, ки Ғанӣ будани Ў ҳама бандагонашро ихота кардааст. Аллоҳ таъоло фармудааст: "Парвардигори мо аз рӯи дониш бар ҳама чиз ихота кардааст. Мо бар Аллоҳ таваккал кардаем. Эй Парвардигори мо, дар миёни мову дар миёни қавми мо ба ростӣ ҳукм кун ва Ту Беҳтарини Ҳукмкунандагон ҳастӣ)". (Сураи Аъроф, ояти 89). Ва фармуд: "Ононеро, ки аз гуноҳони кабира ва беҳаёиҳо, ҷуз гуноҳони сағира парҳезгорӣ мекунанд, ҳароина Парвардигори ту бисёр омурзанда аст ва Ў ба аҳволи шумо Доно аст". (Сураи Наҷм, ояти 32).

«الوادود» «Ал-Вадуд»

Ал-Вадуд қалла қалолуҳу. Яъне он зоте, ки Анбиё ва Расулонаш ва пайравони ононро дӯст медорад ва онон низ Ёро дӯст медоранд. Ё маҳбубест, ки шоиста аст дар назди банда аз худаш, фарзандаш ва ҳамаи маҳбубҳояш дӯсдоштатар бошад.

Ал-Вадуд қалла қалолуҳу дар Қуръони Карим ду маротиба зикр шудааст. Аллоҳ таъоло фармуд: "Аз Парвардигоратон омурзиш бихоҳед ва баъд ба сӯйи Ё баргардед, ҳамоно Парвардигорам Меҳрубону Дӯстдор аст". (Сураи Ҳуд:90). Ва фармуд: "Ва Ё Бахшанда ва Дӯстдори бандагони тавбакор аст". (Буруҷ:14). Вадуд яъне, муҳаббати холис гирифташуда ва дӯстдори маҳбуб аст. Паёмбарон, фариштагон ва бандагони муъминин ҳеҷ чизеро бештар аз Ё таъоло дӯст намедоранд. Муҳаббати Аллоҳ бояд дар қалби банда бештар аз ҳама чиз бошад. Муҳаббати Аллоҳ рӯҳи амалҳо ва тамоми ибодати зоҳирӣ ва ботинист. Муҳаббати банда ба Парвардигораш фазл ва эҳсон аз ҷониби Аллоҳ аст. Ва бузургтарин сабабе, ки банда ба василаи он ба бузургтарин муҳаббати Парвардигораш даст меёбад ин аст, ки Ёро бисёр зикр кунад, ситоиш намояд, ба сӯйи Ё баргардад, ба Ё таваккал кунад, бо анҷом додани фаризаҳо ва нафлҳо худро ба Ё наздик намояд. Ва қавлу корашро холис барои розигии Парвардигор гардонад. Дар зоҳир ва ботин аз Паёмбар ﷺ пайравӣ намояд. Ҳамон тавре, ки Аллоҳ фармуд: "Бигӯ, агар Аллоҳро дӯст бидоред, аз ман пайравӣ бикунед, то Аллоҳ шуморо дӯст дорад". (Оли Имрон:31). Ва фармуд: "Эй касоне, ки имон овардаед, касе ки аз шумо аз дини худ бозгардад, пас, наздик аст, ки Аллоҳ қавмеро меорад, ки Парвардигор онҳоро дӯст медорад ва онҳо Ёро дӯст медоранд". (Сураи Моид:54). Ва фармуд: "Аз мардум касоне ҳастанд, ки ба ғайри Аллоҳ ҳамтоёнро мегиранд ва онҳоро монанди дӯстии Аллоҳ дӯст медорад. Вале касоне, ки имон овардаанд, дар дӯст доштани Аллоҳ қавитаранд (яъне, Ёро бештар дӯст медоранд)". (Сураи Бақара: 165).